

Erfgoedcommissie Borne

Cultuurhistorische inventarisatie: Beeldbepalende panden, straatbeelden en wijken in Borne.

(inclusief overzicht gemeentelijke- en rijksmonumenten)

G E M E E N T E B O R N E

Inhoud:

Inleiding:	3
Historische context:	4
Leeswijzer (opbouw van de inventarisatie):	10
Beeldbepalende panden en beeldbepalende bebouwingsensembles	11
1. <i>Grotestraat: Jasmin Garden – Centrum:</i>	11
2. <i>Grotestraat: Centrum</i>	17
3. <i>Grotestraat: Centrum – Witte Huis:</i>	21
4. <i>Prins Bernhardlaan</i>	27
5. <i>Ziekenhuisstraat / Aanslagsweg / De Bleek / Hofstraat.</i>	32
6. <i>Oude Deldensestraat</i>	38
7. <i>Stationsstraat</i>	42
8. <i>Deldensestraat</i>	45
9. <i>Spanjaardswijk</i>	47
10. <i>Azelosestraat</i>	51
11. <i>Bornerbroeksestraat</i>	55
12. <i>Oude Hengeloseweg</i>	57
13. <i>Beerninksweg</i>	60
14. <i>Oud Borne</i>	62
15. <i>Overige beeldbepalende panden (kerken, scholen, e.d.)</i>	66
Inventarisatie objecten buitengebied Borne.....	67
Overzicht Rijks- en gemeentelijke monumenten.....	70
<i>Rijksmonumenten:</i>	70
<i>Gemeentelijke monumenten:</i>	75

Inleiding:

Het ministerie van OC&W heeft in 2009 de beleidsbrief MoMo opgesteld (Modernisering Monumentenzorg). Deze beleidsbrief geeft de nieuwe (Rijks)visie op de monumentenzorg weer en richt zich op de volgende hoofdpunten:

- het meewegen van cultuurhistorische belangen in de ruimtelijke ordening;
- het vereenvoudigen en krachtiger maken van regelgeving;
- het zorgen dat herbestemmingen eenvoudiger kunnen plaatsvinden.

Als gevolg van deze MoMo-beleidsbrief zijn vervolgens op 1 januari 2012 het Besluit ruimtelijke ordening en de Monumentenwet aangepast. Een belangrijk gevolg van deze aanpassingen is de plicht voor gemeenten om bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met de aanwezige cultuurhistorische waarden.

Er wordt dus van de gemeenten expliciet gevraagd verantwoording af te leggen over de manier waarop met de cultuurhistorische waarden wordt omgegaan. In Borne is inmiddels al een archeologische verwachtingskaart met beleidsuitgangspunten vastgesteld, maar voor wat betreft het gebouwde erfgoed moet worden volstaan met een verwijzing naar de Rijks- en gemeentelijke monumentenlijsten. Er ontbreekt een volledig overzicht van (nog) niet beschermde waardevolle stedenbouwkundige structuren, bebouwd erfgoed en bebouwingsensembles.

Gelet hierop is er reeds in 2012 vanuit de gemeentelijke erfgoedcommissie gestart met een uitgebreide cultuurhistorische inventarisatie.

Ten aanzien van deze inventarisatie is het allereerst van belang te vermelden dat er onderscheid gemaakt kan worden tussen 'waardevast' en 'waardevol' cultureel erfgoed.

- o Waardevast zijn objecten en elementen die reeds bescherming genieten op basis van het wettelijk monumentenstelsel (Monumentenwet, monumentenverordening, beschermd dorpsgezicht etc.).
- o Waardevol zijn elementen die wel van belang zijn voor de cultuurhistorie maar niet beschermd zijn op basis van ruimtelijke (monumenten)wetgeving.

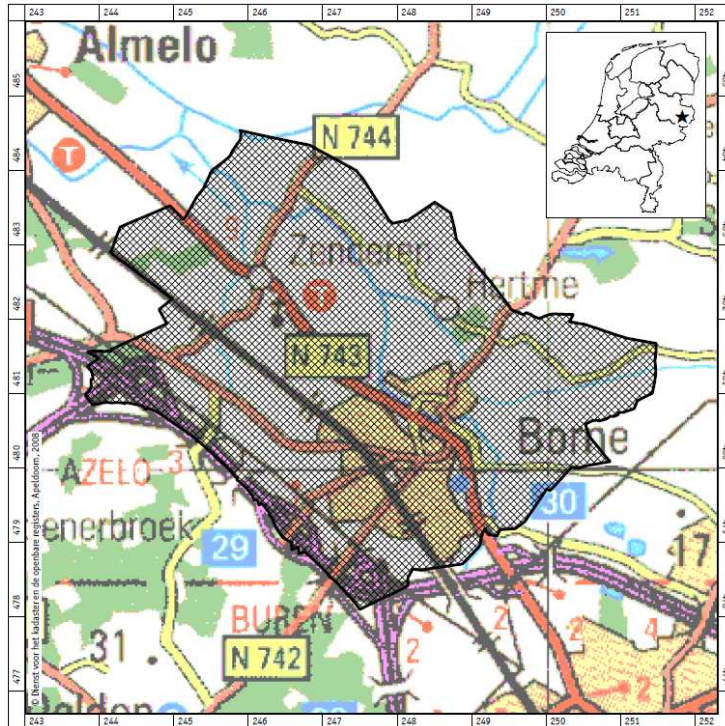
De erfgoedcommissie heeft zich voor deze inventarisatie gericht op waardevolle beeldbepalende panden en beeldbepalende ensembles waarvoor (nog) geen bescherming geldt. Voor de volledigheid is er tevens een overzicht opgenomen van alle Rijks- en gemeentelijke monumenten. Aangezien er voor het beschermde dorpsgezicht Oud Borne reeds een ruimtelijke bescherming geldt voor alle panden is er alleen een overzicht gegeven van mogelijke aanvullende gemeentelijke monumenten in Oud Borne.

Hoewel er dus een wettelijke plicht geldt om verantwoording af te leggen is het voornaamste doel van deze inventarisatie vooral het creëren van bewustwording voor de aanwezige cultuurhistorische waarden binnen de gemeente. Via bestemmingsplannen kan deze bewustwording worden geformaliseerd. Door panden in het bestemmingsplannen een aanduiding te geven als cultuurhistorisch waardevol kan wellicht worden voorkomen dat er door onwetendheid cultuurhistorische waarden verloren gaan. Een dergelijke aanduiding maakt bijvoorbeeld dat er een betere afweging kan plaatsvinden ingeval van bijvoorbeeld sloopaanvragen. Ook zou via welstandscriteria gestimuleerd en geborgd kunnen worden dat renovatie en/of nieuwe bouwactiviteiten passen bij de historische context van het pand. Meer begeleiding en/of advisering bij bouwaanvragen kan hierbij al van meerwaarde zijn. De erfgoedcommissie kan hierbij een adviserende rol vervullen!

Historische context:

Inleiding:

Om deze cultuurhistorische inventarisatie te kunnen duiden is het allereerst van belang om inzicht te geven in de cultuurhistorische (bouw)geschiedenis van Borne. Borne is gelegen in het hart van Twente in de stedenband Enschede-Hengelo-Almelo. Het is van oorsprong een esdorp waar landbouw de hoofdbron van bestaan is geweest, later aangevuld met enige huisweverij. Onder invloed van deze huisnijverheid kon zich in de 17^e en 18^e eeuw in Borne een linnennijverheid ontwikkelen. Borne kan dan ook als bakermat van de latere Twentse textielindustrie beschouwd worden.

Figuur 1. De ligging van de gemeente Borne (gearceerd); inzet: ligging in Nederland

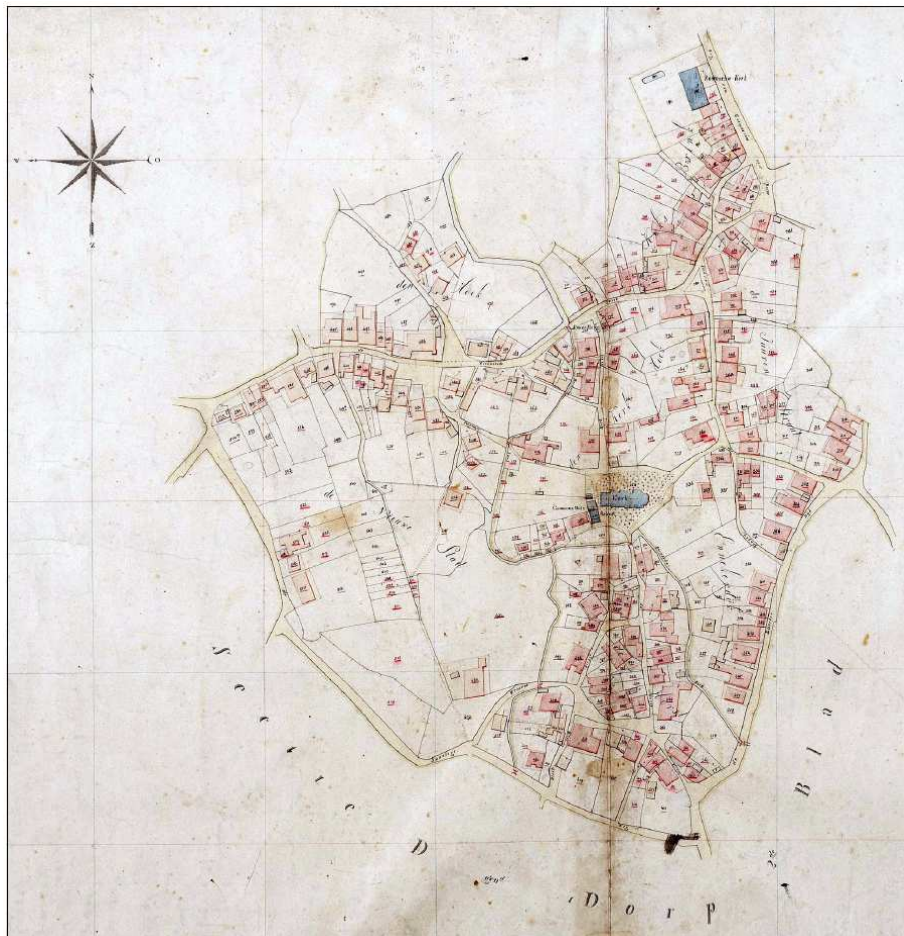
Prehistorie tot middeleeuwen:

Na de laatste ijstijd (Weichselien, tot 10.000 jaar geleden), in de voorhistorische en 'mistige' periode van steentijd en ijzertijd – waaruit slechts gegevens bekend zijn door opgravingsvondsten – was er in de streek die wij thans Twente noemen nog geen sprake van permanente bewoning. De oudste sporen van tijdelijke vestiging van mensen werden gevonden op de hoger gelegen essen tussen de talloze riviertjes en beekjes die in ongeveer noordwestelijke richting door Twente en Salland stroomden. Omstreeks het begin van onze christelijke jaartelling, toen de Romeinse rijksgrens werd gevormd door de rivier de Rijn en liep tot aan Katwijk (en in het huidige Engeland tot aan de door de Romeinen aangelegde 'Hadrian-Wall'), werd de invloed van die Romeinen nadrukkelijker. Ook in Borne zijn er sporen van bewoning gevonden uit deze periode. In de periode 2005-2007 zijn in de Bornsche Maten twee nederzettingen opgegraven uit de late ijzertijd en vroeg-Romeinse tijd (ca. 400 v. Chr. / 100 na Chr. -). Na de ineenstorting van het Romeinse rijk (omstreeks 450 na Christus) en de opkomst van het rooms-katholicisme volgde de roerige periode van kerstening die tenslotte door Karel de Grote tijdens zijn regeerperiode (768 tot 814) in West Europa vaak te vuur en te zwaard werd beslecht. De vondst van een Karolingische ruiter uit ca. 792 ('de ridder van Borne'), gevonden tijdens een opgraving aan het Hoefblad in 1987, is hier een mooi voorbeeld van.

Periode 1000 -1850:

Tijdens de middeleeuwen (globaal 500 tot 1000 jaar na Chr.) ontstonden in de romaanse stijlperiode permanente nederzettingen, waaronder het latere esdorp Borne. De in deze plaats nog bestaande laat-gotische oorspronkelijk rooms-katholieke Stephanuskerk uit de eerste helft van de vijftiende eeuw, later overgenomen door de protestantse kerkgemeente, heeft een romaanse voorganger gehad. De kerk werd gesticht door het Dominicaner klooster Dickinge (bij De Wijk in Drente). De kerk kwam via 'ruiling' in bezit van de bisschop van Utrecht, zoals blijkt uit een acte uit 1206. In deze acte wordt het dorp Borne, de Oude Kerk en de hof te Borne voor het eerst vermeld (aanleiding voor de viering van het achthonderdjarig bestaan van Borne in 2006). Met de akte verkreeg de bisschop van Utrecht van de abt van Ruinen onder andere de zeggenschap over de kerk en onderhorige rechten en opkomsten te 'Burgunde'.

Van en naar Borne bestonden verbindingroutes, aanvankelijk voetpaden, later berijdbare wegen, om bijvoorbeeld de meier van de bisschoppelijke Hof van Borne (de Meyershof) of de Kerk te kunnen bereiken. De bevolking leefde aanvankelijk van landbouw en enige veeteelt met opbrengsten uitsluitend voor eigen gebruik. Veel later ontstond huisnijverheid, vooral in de vorm van het werken met weefgetouwen. Het op de akkers verbouwde vlas werd thuis verwerkt tot linnenprodukten die aan rondtrekkende kooplieden verkocht werden. De stoffen werden geleverd aan fabrikeurs die zorgden voor de vervaardiging van kleding en dergelijke. In de 17e eeuw wordt Borne het belangrijkste textielcentrum van Twente met als gevolg een groei van de economische bestaansmogelijkheden en een snelle toename van de bevolking. De linnenindustrie maakte dat in de tweede helft van de 18e eeuw linnenhandelaren (fabrikeurs of reders genaamd) zich in Borne vestigden zoals bijvoorbeeld Jan Bussemaker (stichter van het Bussemakerhuis uit 1779).

Figuur: de historische kern van Borne op de kadastrale minuut van 1832

Op de kadastrale minuut van 1832 komt het oorspronkelijke functioneren als agrarische nederzetting nog tot uiting. Uit deze kaart valt op te maken dat Borne in oorsprong waarschijnlijk uit twee buurten is ontstaan, die gescheiden werden door de Bornse Beek. In het noorden De Koppelsbrink met aangrenzende Meyershof en de uitloper via de Markstraat naar het Dorsetplein en in het zuiden de buurtschap de Horst. De Oude Kerk werd tussen de twee buurten in gebouwd waardoor er min of meer een geheel ontstond.

Nadat er door de Franse revolutie van 1789 in West Europa een grote politieke en sociale omwenteling werd bereikt, die het einde betekende van het feodale stelsel, veranderde in ons land vanaf 1795 de gehele staatsinrichting. In die periode, onder Franse invloed, stichtten de patriotten de Bataafse Republiek (1795 tot 1806). De toen gestichte regering besteedde veel zorg aan de verbetering van handel en industrie. De in het jaar 1800 gehouden 'Goldberg Enquête', genoemd naar één van de leiders van de regering, toonde aan dat er toen in Borne al een aantal kleine bedrijven konden worden geteld. In 1825 waren er al 24 bedrijven, in het oude centrum van Borne waarvan opvallend veel in handen van Doopsgezinden. Ook nu nog bekende namen als ten Cate en Hulshoff kwamen voor.

Het beleid van de Republiek was er op gericht dat ieder in vrijheid kon handelen en werken. Er ontwikkelde zich een steeds bloeiender bedrijfsleven, en in 1830 kende Borne al een handel van bijvoorbeeld fabrikeurs, leerlooierijen en bierbrouwerijen en winkels. Ook was er werk in nog beperkte maar groeiende textiel fabrieken. Er ontstond steeds meer 'loonarbeid' waaruit de werving van nieuwe arbeidskrachten voortvloeide. De noodzakelijke woongelegenheid voor deze mensen had de bouw van nieuwe woonhuizen tot gevolg. En de toenemende productie vroeg om nieuwe fabrieksgebouwen.

Topografische Militaire Kaart ca. 1850 (bron: WatWasWaar.nl)

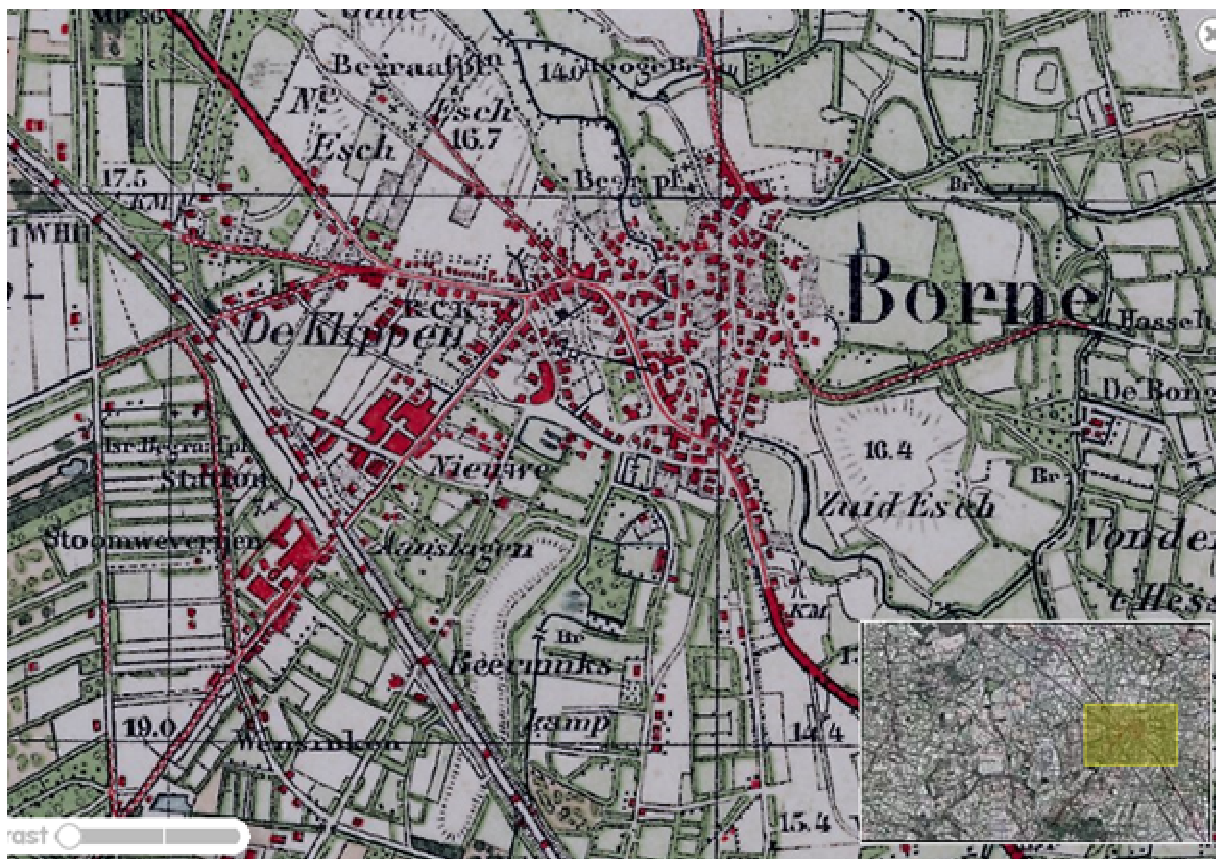
Het dorp had omstreeks 1850 nog een duidelijke compacte vorm met als middelpunt de Oude Kerk. De huidige Grotestraat kwam in 1830 gereed en was onderdeel van de verbindingroute Zwolle-Almelo-Hengelo. Langs deze straat liet Levi Salomon, de zoon van de grondlegger van het Bornse textielconcern Salomon Jacob Spanjaard, in 1865 als eerste zijn grote neo-classicistische villa bouwen (het huidige "Spanjaardshuis"). Later lieten ook

andere leden van de fabrikantenfamilies villa's aan de Grotestraat bouwen, bijvoorbeeld Albert Spanjaard de villa Elisabeth in 1895 (in 1928 werd dit het vroegere gemeentehuis) en de families D.J. Spanjaard-Prins en I.J. Spanjaard-Simons de dubbele fabrikantenvilla met koetshuis in 1868 (thans het Witte Huis). Tegenover "Villa Elisabeth" verrees in 1885 het postkantoor (tegenwoordig makelaarskantoor) en ook elders in Borne verzezen villa's (bijv. de villa Meijling) welke in relatie staan met de industriële ontwikkeling van Borne.

Periode 1850-1920: Industriële ontwikkeling:

Eén van de meest opvallende figuren werd Salomon Jacob Spanjaard, die zich in 1812 in Borne vestigde. Aanvankelijk ontwikkelde hij kleine textielbedrijven in bestaande en daarvoor geschikte gebouwen in het oude centrum van Borne. Zijn zoons richtten na 1865 een eerste grotere textielfabriek op gelegen tegenover het station van de in 1864 aangelegde spoorlijn Almelo-Salzbergen. Enerzijds gaf deze spoorverbinding aansluiting op het in Nederland zich snel ontwikkelende spoorwegnet, anderzijds werd door de lijn naar Salzbergen de aanvoer van steenkolen vanuit Duitsland vergemakkelijkt waardoor de toepassing van de uit Engeland ingevoerde stoommachine toenam. Daarna werd de uitbreiding van Borne, door toenemende woningbouw en de stichting van nieuwe fabrieksgebouwen, ondernomen op 'Het Borne Veld' ten westen van het dorp.

De Spanjaardfabriek bouwde nieuwe wooncomplexen 'over het Spoor' met daartussen woonhuizen voor leidinggevendenden. In 1876 werden de eerste woningen gebouwd, 'de Rooie Lap' genaamd. Tegenover deze woningen verschenen in 1910 de 'Blauwe Lap' en vanaf 1920 de woningen van 'de Spanjaardswijk'. Er ontstond een vrij homogene wijk (ook nu nog bekend als 'de Spanjaardswijk) met als aandachtspunt de door architect Egbert Jansen ontworpen Nieuwe Kerk. De Blauw Lap is afgebroken maar zowel de 'Rooie Lap' (in 1934 verbouwd) als de Spanjaardswijk is nog herkenbaar aanwezig.

Topografische Militaire Kaart ca. 1925 (bron: WatWasWaar.nl)

Rond 1920 was een groot deel van de (mannelijke) Bornse bevolking werkzaam bij de firma Spanjaard. Een groot deel van de familie Spanjaard kwam om tijdens de Tweede Wereldoorlog. Na een fusie in 1964 met het textielconcern Nijverdal Ten Cate kwam er in 1973 in Borne een einde aan het Spanjaard tijdperk. De gemeente verloor daarmee een onderneming die vanaf het begin van grote invloed is geweest op het dorp Borne. De fabriek is nagenoeg geheel afgebroken. Slechts het kantoor van Woonbeheer Borne en het voormalige badhuis aan de Stationsstraat zijn nog overblijfselen van het vroegere fabriekscomplex.

Bouw van de Stephanuskerk:

De steeds groeiende uitbreiding naar het westen had de nodige consequenties voor het oude gedeelte van het dorp. De verschuiving van inwoners van Oud Borne naar de westelijk gelegen nieuwe vestigingsgebieden werd echter niet alleen veroorzaakt door de komst van de spoorlijn met het station en de stichting van de nieuwe stoomfabriek van de Gebroeders Spanjaard. Ook de bouw van een nieuw rooms-katholiek kerkelijk centrum met een nieuwe kerk (de Stephanuskerk), en een pastorie met klooster annex school heeft een doorslaggevende invloed gehad op de ontwikkeling van Borne.

In relatie met de industriële ontwikkelingen (en het spoor) wilde de pastoor van de Sint Stephanus Parochie op het Bornse Veld een nieuwe kerk bouwen. De plannen voor inrichting van dit nieuwe kerkelijke centrum veroorzaakte spanningen onder de bevolking. Een groot deel van zijn parochie was daar namelijk vierkant op tegen. Op de plaats waar dit centrum zou moeten komen waren tevoren al woningen met bijgebouwen gerealiseerd, en dat afzijdig van de oude dorpskern. Bovendien waren deze al bestaande woonhuizen eigendom van protestanten (deze omgeving werd dan ook "De Geuzenhoek" genoemd). Uit de kerkelijke archieven blijkt dat de bezwaren tegen de verplaatsing van de kerk juist uit het oude centrum kwamen. Men zag de meeste neringdoenden uit het oude dorp verdwijnen naar de nieuwe buurten met alle gevolgen van dien (*'Neringdoenden en bedrijven van de niet-katholieken zullen bloeien terwijl gene – de katholieken – zullen kwijnen'*). De praktijk heeft de bezwaarmakers wel in het gelijk gesteld. Langzaam maar zeker vertrokken mensen en bedrijven naar de nieuwe gedeeltes van Borne. Delen van de Grotestraat ontwikkelden zich tot een specifiek winkelgebied met een uitloop naar de Stationsstraat.

Overige industriële ontwikkelingen:

In de behoefte aan grote hoeveelheden grondwater voor het productieproces maakten de fabrieken gebruik van eigen pompinstallaties. Aansluiting van de gemeente op het drinkwaterleidingnetwerk kwam tot stand in 1930. Een nu nog duidelijk in het landschap aanwezige uitdrukking daarvan vormt de in 1932 gebouwde watertoren van Borne.

Hoewel in de loop van de 19^e eeuw en in het begin van de 20^e eeuw ook andere stoomweverijtjes in Borne werden opgezet (bijvoorbeeld de Hengelosche Bontweverij in 1912 aan de Wensinkstraat, de latere Bornsche Textielfabriek) waren ze vergeleken bij de stoomspinnerij-weverij van Spanjaard van ondergeschikte betekenis.

De snelle uitbouw van de textielnijverheid, vooral die van Spanjaard, heeft belangrijke uitstralingseffecten op de andere economische sectoren binnen Borne gehad. Er ontwikkelden zich in de loop van de tweede helft van de 19^e eeuw naast de textielnijverheidsinrichtingen ook andere, veelal gerelateerde, bedrijven. Zo richtte C.T. Stork in 1859 in Borne, samen met de Bornse smid Meijling, onder de naam Firma Stork – Meijling & Co, een reparatie- en constructiewerkplaats voor textielmachines op (gebouwd t.p.v. de huidige Oude Almloseweg 9-11). Door gebrek aan goede samenwerking werd de fabriek al in 1865 opgeheven. De gebroeders Stork vertrokken naar Hengelo en richtten daar een de Koninklijke Machinefabriek Stork N.V. op, later uitgegroeid tot een van de grootste concerns van Nederland.

Borne was in 1895 de eerste plattelandsgemeente in Nederland met een eigen elektriciteitscentrale en elektrische straatverlichting. De centrale werd gesticht door Rento Hofstede Crull en was de basis voor de latere IJsselcentrale. De plaats van de centrale stond in Borne bekend als de Tichelkamp. Omdat de centrale, spoedig na de oprichting, de vraag naar elektriciteit niet meer aankon, werd de elektriciteitsproductie in 1904 door de inmiddels in Hengelo opgezette districtscentrale (de Twentsch Centraal Station voor Electriche Stroomlevering) overgenomen. De centrale van de Bornsche Electriciteits-Maatschappij (B.E.M.) aan de Oude Deldensestraat bleef aanvankelijk als distributiebedrijf in gebruik. Dankzij de aanwezigheid van helder water en geschikte klei heeft Borne verder nog enige tijd enkele bierbrouwerijen, steenbakkerijen en cichorei-fabrieken gekend. Ook deze bedrijven hebben echter geen stand weten te houden. Zo verdween bijvoorbeeld in 1969 de laatste uit 1830 daterende, steenfabriek van Scholten. Deze fabriek stond aan de Steenbakkersweg.

Een fabriek die niet nauw met de textielindustrie was verbonden maar wel verzekerd was van voldoende klanten en pas in het begin van deze eeuw is gesloten en afgebroken was de Zuivelfabriek (laatste naam Coberco). Het eerste coöperatieve zuivelfabriekje werd in 1891 gebouwd aan de Ennekerdijk. Dit fabriekje (de gebouwen zijn thans nog aanwezig en in gebruik als woning/meubelbedrijf) deed dienst tot 1935, toen de fabriek nabij de spoorlijn/Azelsestraat werd gebouwd.

Tot 1954 bleef het aantal arbeidsplaatsen in de Bornse textielindustrie en de industrie als geheel stijgen. Daarna nam het aantal arbeidsplaatsen in zowel de textielindustrie als de industrie in geheel af. De teruggang was het grootst in de textielindustrie. Werkten er in 1954 nog 2096 arbeiders in de textielindustrie, in 1976 waren dit er nog maar 122. Het aantal arbeidsplaatsen in de industrie als geheel nam in dezelfde periode eveneens af van 2518 tot 677. Borne veranderde dus in die periode van een industriegemeente naar meer en meer een woongemeente.

De aandacht gaat met deze cultuurhistorische inventarisatie vooral naar de belangrijke hoofdwegen in oostelijke en westelijke richting en de even belangrijke zijwegen, van vóór de Tweede Wereldoorlog.

Topografische Kaart 1955 (bron: WatWasWaar.nl)

Leeswijzer (opbouw van de inventarisatie):

In dit inventarisatierapport is getracht om zoveel mogelijk logische clusters te maken (straten of buurten).

Per cluster is er een beschrijving opgesteld van de beeldbepalende panden en de beeldbepalende ensembles. Beeldbepalende ensembles zijn met elkaar samenhangende bebouwingsstructuren die in gezamenlijkheid verbonden zijn met de cultuurhistorische geschiedenis van Borne en/of een gezamenlijke beeldbepalende architectonische kwaliteit bezitten. Soms maakt een waardevol, beeldbepalend, pand tevens onderdeel uit van een beeldbepalend ensemble waardoor ze twee keer voor kunnen komen.

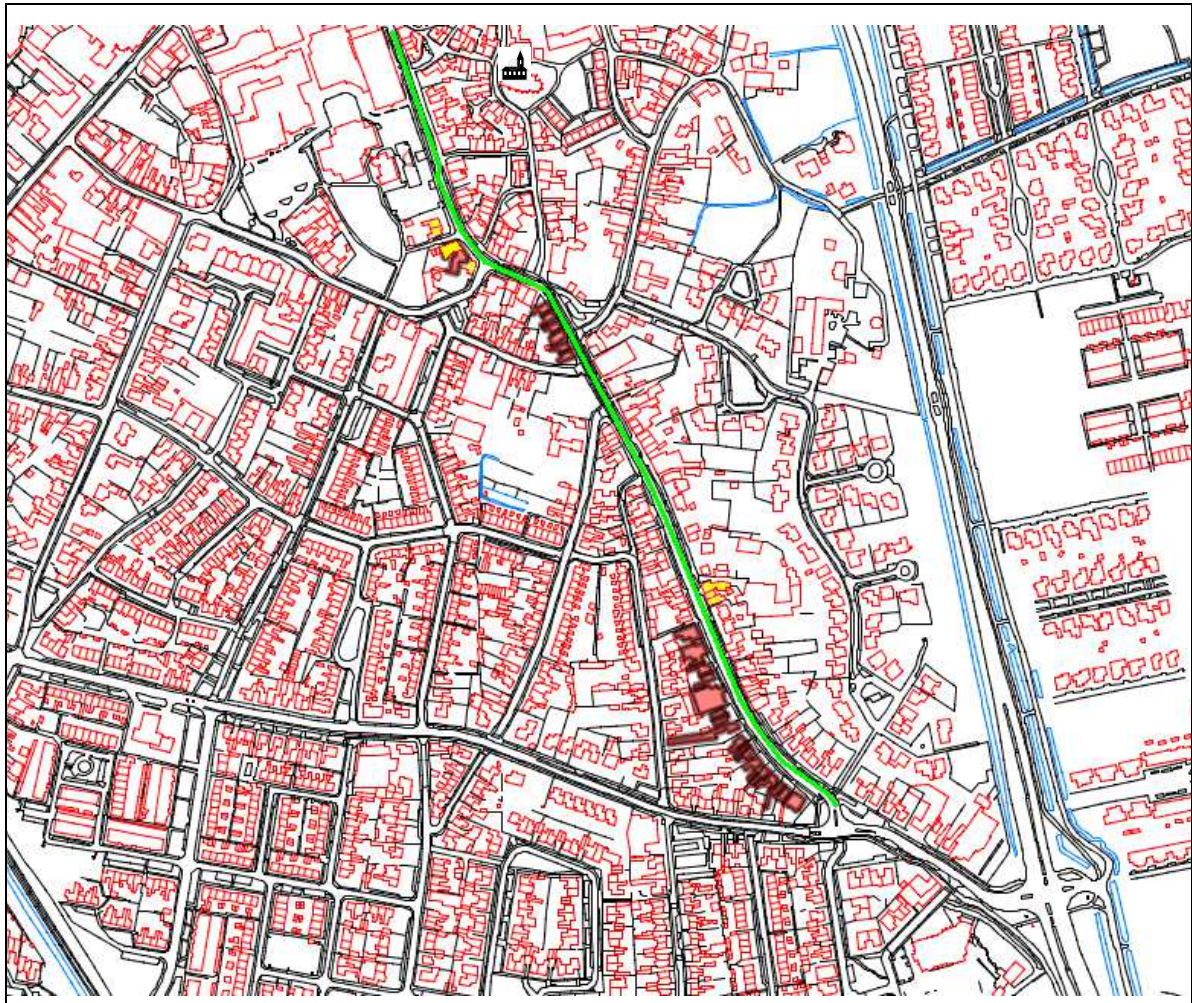
Bij de beschrijving van de beeldbepalende panden is ook aangegeven of een pand mogelijk voor een status als gemeentelijk monument in aanmerking zou kunnen komen. Aanwijzen van panden als gemeentelijk monument is echter zeker niet de hoofdprijs van deze inventarisatie. Hoofddoelstelling is het creëren van bewustzijn. Weet wat je in handen hebt en ga daar zorgvuldig mee om.

Het is aan het gemeentebestuur om de huidige gemeentelijke monumentenlijst uit te breiden. Hiervoor is nader bouwhistorisch onderzoek noodzakelijk en ook dient er een aparte procedure te worden gevolgd (belangenafweging, mogelijkheid bezwaar en beroep etc). Ook zal dan overwogen moeten worden om (aanvullende) financiële middelen beschikbaar te stellen. Een gemeente kan immers niet ongebreideld monumenten aanwijzen zonder hiervoor middelen beschikbaar te stellen (ten behoeve van bijvoorbeeld onderhouds- en of restauratiesubsidies).

Beeldbepalende panden en beeldbepalende bebouwingsensembles

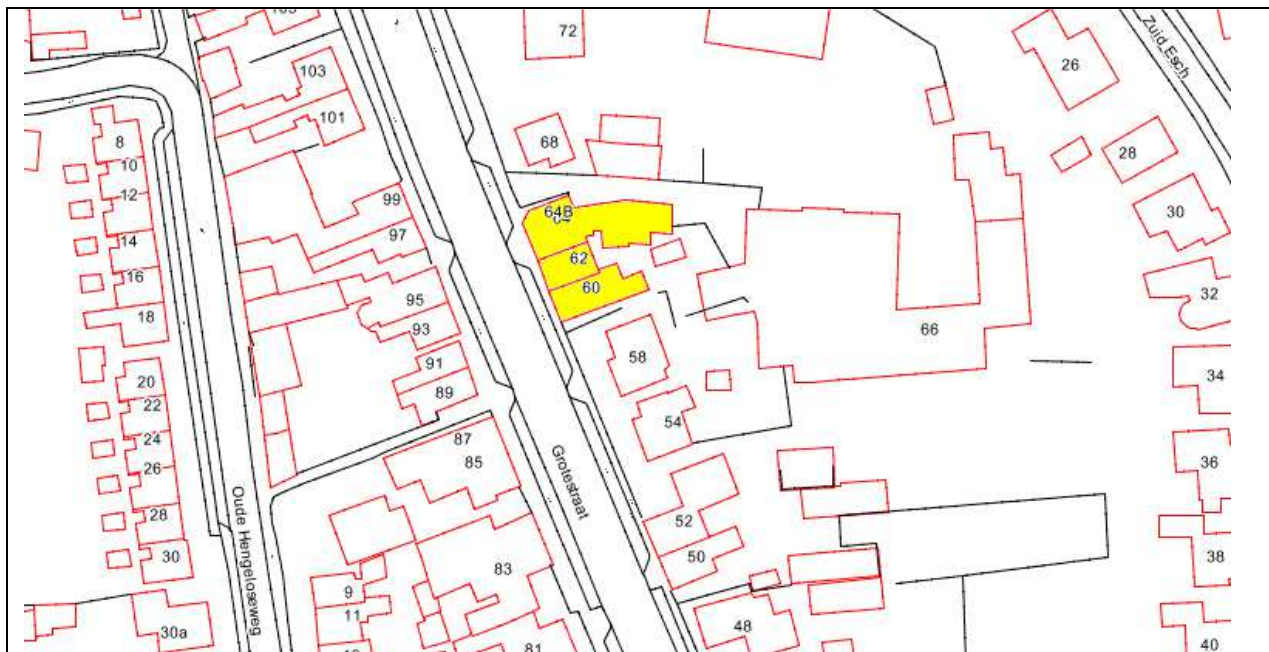
1. Grotestraat: Jasmin Garden – Centrum:

Situatie:

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Grotestraat 60-64 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1925 Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Winkel / woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Gebroken kap met dakkapellen;- Entree geaccentueerd met opbouw. <p>Beschrijving: Gevel is grotendeels in originele staat. Typisch een winkel op de hoek. De winkel met daarnaast een aangebouwde (dubbele) woning vormt een interessant ensemble als geheel.</p>	

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Grotestraat 151 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1912 Architect: F. Morselt</p> <p>Type/kenmerken: Hoekwoning <ul style="list-style-type: none"> - Huis met pannen tentdak uit de jaren '30; - Lichte sporen van de A'damse school; - Eenvoudig en karakteristiek. - Afgesneden hoekoplossing </p>	
<p>Adres: Grotestraat 155 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1933 Architect: Van Hal</p> <p>Type/kenmerken: Winkel / woning <ul style="list-style-type: none"> - Winkel / woning op de hoek; - Er is architectonisch een hoekoplossing gemaakt in de stijl van de Amsterdamse school; - Karakteristiek in de straat </p>	
<p>Adres: Grotestraat 159-161 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1928 Architect: E. Jansen</p> <p>Type/kenmerken: Dubbele woning <ul style="list-style-type: none"> - Symmetrisch en evenwichtig van opzet; - Schilddak met pannen, dakkapellen en grote dakoverstekken; - Gevels nog origineel met hoeklisenen; </p>	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres:	Motivering:
Grotestraat 51 t/m 65	<ul style="list-style-type: none">- Typisch bouwperiodebeeld met ontwikkeling van begin 1900 (maat, kappen en gevels) tot ca. 1930 (Amsterdamse school)- onderlinge samenhang in relatie tot:<ul style="list-style-type: none">o bouwperiode en bouwstijlen van de diverse pandeno verschillende gevel- en kapvormeno ligging in flauwe bocht (zichtbaarheid)o eenheid in (korrel)maat, schaal en rooilijn

Foto's:

Adres: Grotestraat 129 t/m 137 Aanslagsweg 53	Motivering: <ul style="list-style-type: none"> - onderlinge samenhang in relatie tot <ul style="list-style-type: none"> o schaalgrootte van de panden (onderling in verhouding) o verschillende gevel- en kapvormen o dakkapellen die meespelen in het gevelbeeld o relatie met Spanjaard (architect) o ligging in flauwe bocht (zichtbaarheid) o alle panden zijn reeds gemeentelijk monument o bouwperiode ca. 1920-1930
--	--

Foto's:

Adres: Grotestraat 151 t/m 161	Motivering: <ul style="list-style-type: none"> - als totaal een typisch voorbeeld van de ontwikkeling in het eerste kwart van de 20^e eeuw. - Vooral het pand Grotestraat 155 heeft kenmerken van de Amsterdamse School; - onderlinge samenhang in relatie tot: <ul style="list-style-type: none"> o schaalgrootte van de panden o verschillende gevel- en kapvormen maar toch eenheid (o.a. in kleurstelling) o ligging in flauwe bocht (zichtbaarheid)
--	--

Foto's:

Grotestraat 151

Grotestraat 153

Grotestraat 155

Grotestraat 155 t/m 161

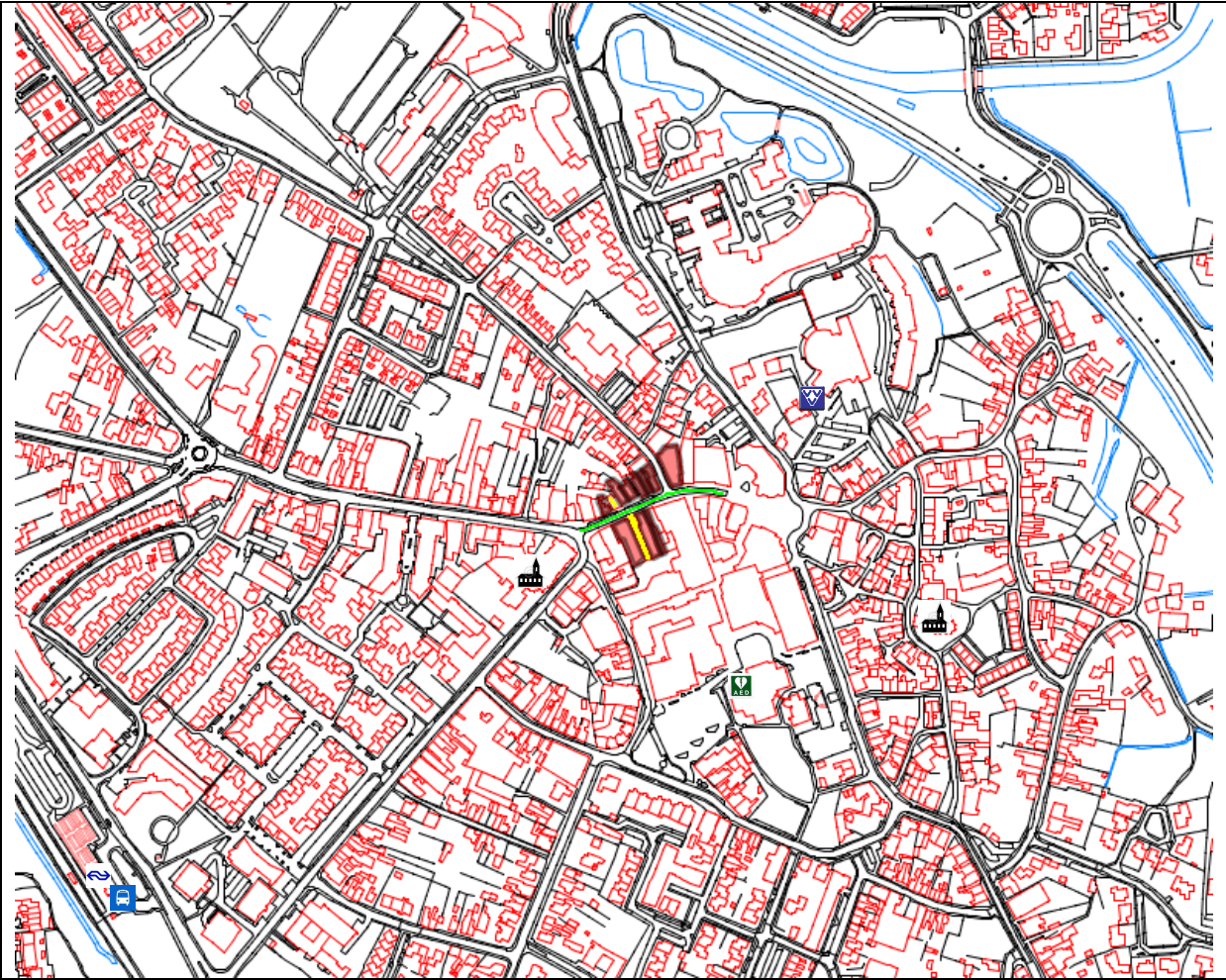

Grotestraat 159 t/m 161

2. Grotestraat: Centrum

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Grotestraat 197 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Winkel met bovenwoning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pannen schilddak met plat dak; - Fraai gedecoreerde dakkapel; - Onder de goten op consoles een brede, gepleisterde band; - Oorspronkelijke winkelindeling met fraai gedecoreerde bovenlijst met een verhoogd middendeel ter plaatse van de toegangsdeur. <p>Opmerking: Gevel is nog grotendeels in originele staat. Door de forse zonwering is dit echter niet zichtbaar.</p>	
<p>Adres: Grotestraat 184 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Winkel/woning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oorspronkelijke bovenbouw met opvallende kapvorm met verhoogde middenpartij en een venster met Jugendstil kenmerken; - Gedetailleerde goot. 	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

even zijde:

Adres:	Motivering:
Grotestraat 172 t/m 186	<ul style="list-style-type: none"> - panden zijn karakteristiek voor de historische ontwikkeling van Borne (begin 20^e eeuw); - onderlinge samenhang tussen historische panden; - schaalgrootte van de panden (sluiten voor wat betreft verhouding goed op elkaar aan); - enkele panden zijn reeds gemeentelijk monument (GM); - architectonische kwaliteit
Foto's:	
	
Grotestraat 172 (GM)	Grotestraat 176-178 (GM)
	
Grotestraat 184	Grotestraat 186

oneven zijde:

Adres:	Motivering:
Grotestraat 193 t/m 201	<ul style="list-style-type: none"> - onderlinge samenhang (panden zijn aaneengesloten); - schaalgrootte van de panden (sluiten voor wat betreft verhouding goed op elkaar aan); - nadeel is dat onder en bovenbouw zijn gescheiden door latere functie-invulling (Grotestraat 201 is een voorbeeld hoe dit kan worden hersteld > puienbeleid!); - verschillen in architectuur (verschillende tijdspanes zijn zichtbaar);

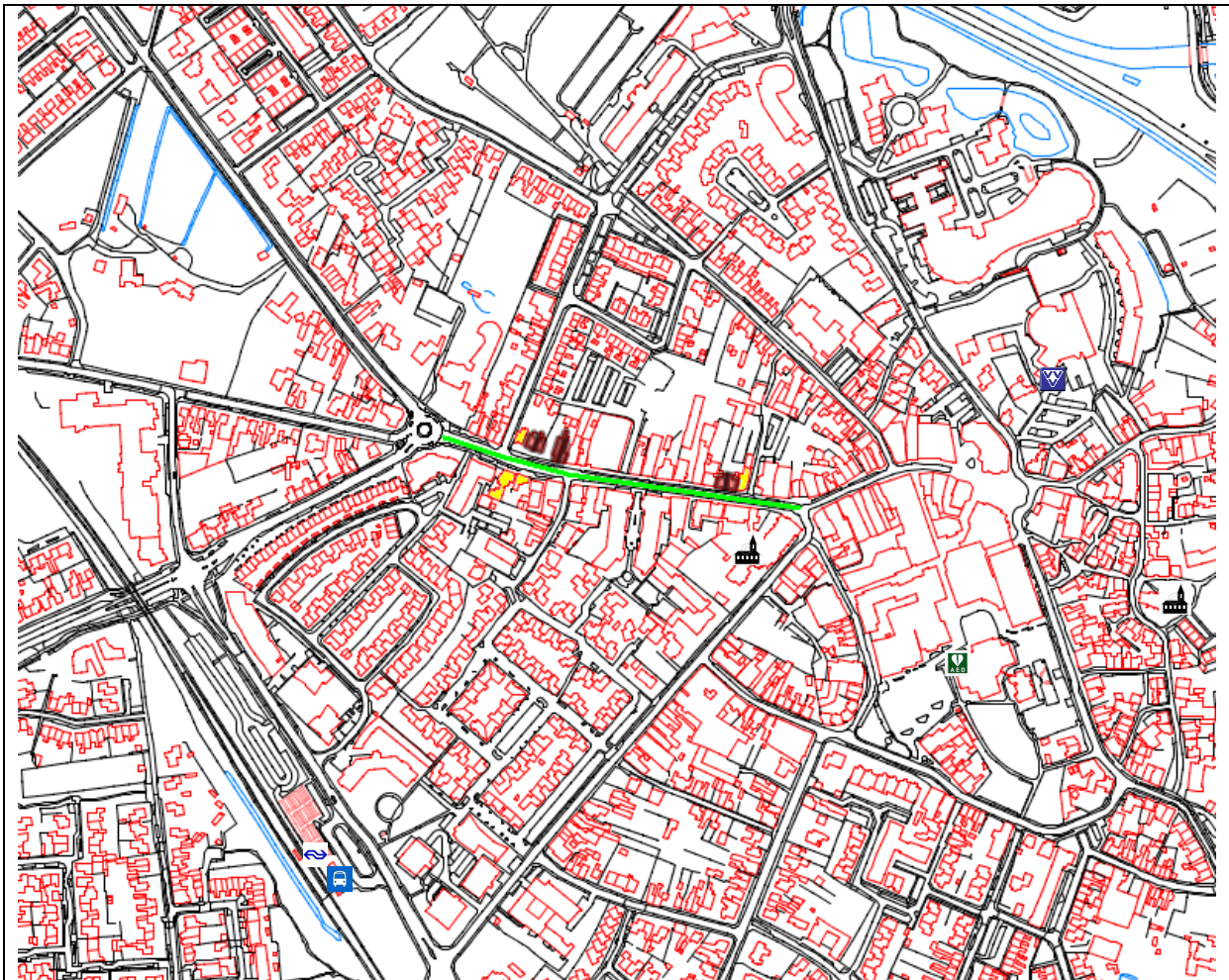
Foto's:

	
Grotestraat 193	Grotestraat 195
	
Grotestraat 197	Grotestraat 201

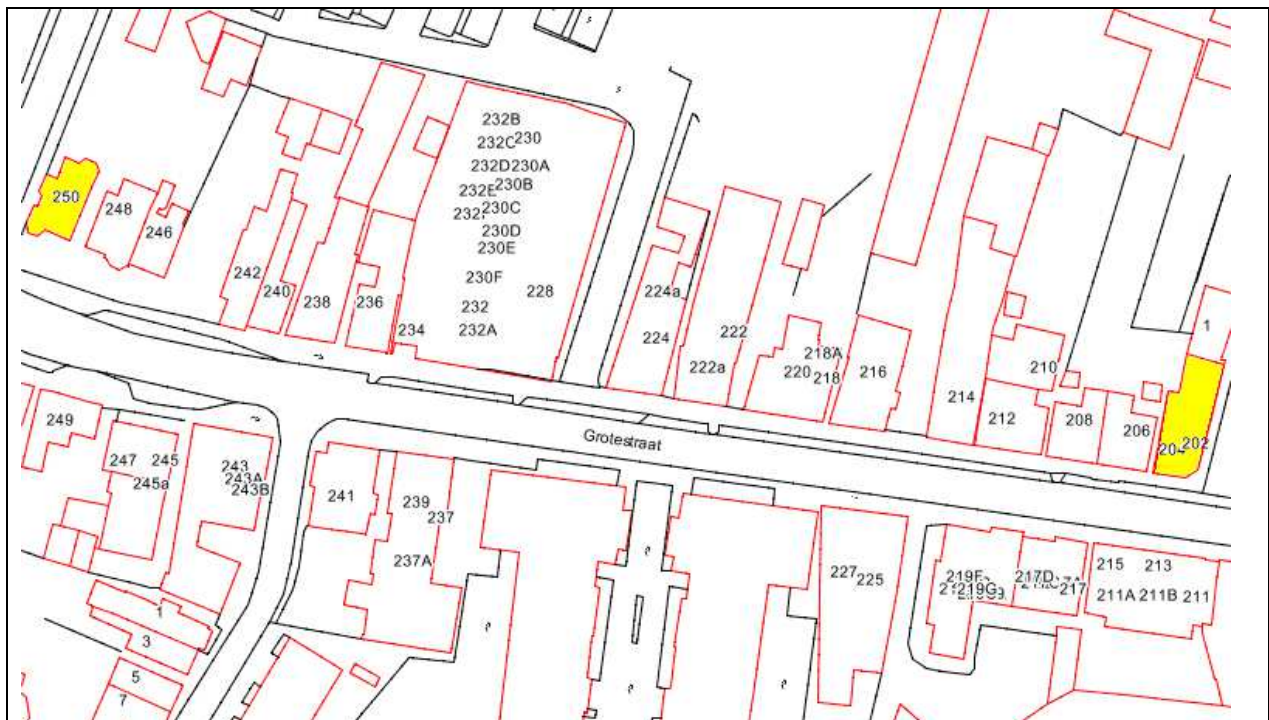
3. Grotestraat: Centrum – Witte Huis:

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Grotestraat 204 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Winkel/kantoor met bovenwoning</p> <ul style="list-style-type: none">- Hoekpand (typische bebouwing op de hoek);- Afgesneden hoek met daarin een decoratieve ingangspartij;- Zijgevel voorzien van samengestelde winkelpuien;- Kenmerken van de Amsterdamse school;- Gevels nog grotendeels intact, wel oneigenlijke indeling in winkelpuien.	
<p>Adres: Grotestraat 250 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1907 Architect: Casparus Spier</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none">- In hoofdzaak één bouwlaag onder een mansardekap met wolfseinden;- Uitgebouwde erker met een bovenbouw onder een zadeldak met koningsstijl / piron;- In gele stenen gemetselde gevels met raampartijen waarboven segmentbogen van rode stenen;- Goot op consoles;- Dakkapel met tentdakje en piron;- Bijzondere schoorstenen;- Samenhang met pand Grotestraat 246/248.	

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Grotestaat 249 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1908 Architect: Casparus Spier</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opgetrokken in lichtrode baksteen op gepleisterde plint; - Mansardekap; - Voorgevel wordt door de kapvorm in tweeën gedeeld; - Boven de raampartijen, in gele stenen gemetselde, segmentbogen; - In de gevels sierbalken van gele stenen; - Ruime gootoverstekken. 	
<p>Adres: Grotestaat 251-253 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1909 Architect: Casparus Spier</p> <p>Type/kenmerken: Winkel/woning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lichtrode baksteen op gepleisterde plint; - Linkerdeel mansardekap met forse dakkapel onder zadeldak; - Rechterdeel onder een flauw hellend zadeldak; - Voorgevel door de kapvorm in tweeën gedeeld; - De vormen van de raam- en deuropartijen en de detaillering van de onderdelen vertonen kenmerken van Jugendstil; - Boven de raampartijen, gemetselde segmentbogen; - In de gevels sierbalken van grijze stenen; - Goot op gootklossen. 	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres:	Motivering:
Ensemble Grotestraat 204 t/m 208	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijfspan is typisch een bebouwing op de hoek - onderlinge samenhang in relatie tot: <ul style="list-style-type: none"> o schaalgrootte van de panden (sluiten voor wat betreft verhouding op elkaar aan) o verschillende gevel- en kapvormen o bouwperiode (jaren '30) o Exterieur nagenoeg ongewijzigd
Foto's:	
	
Grotestraat 204	Grotestraat 206-208

Adres: Grotestraat 240 t/m 250	Motivering: <ul style="list-style-type: none"> - bebouwing op vrije kavels; - onderlinge samenhang tussen naast elkaar gelegen panden; - schaalgrootte van de panden; - architectonische waarde (rijk gedetailleerd); - tijdsbeeld (periode 1910); - zelfde architect (Casparus Spier);
--	--

Foto's:

Grotestraat 240-242

Grotestraat 246 - 248 (GM)

Grotestraat 250

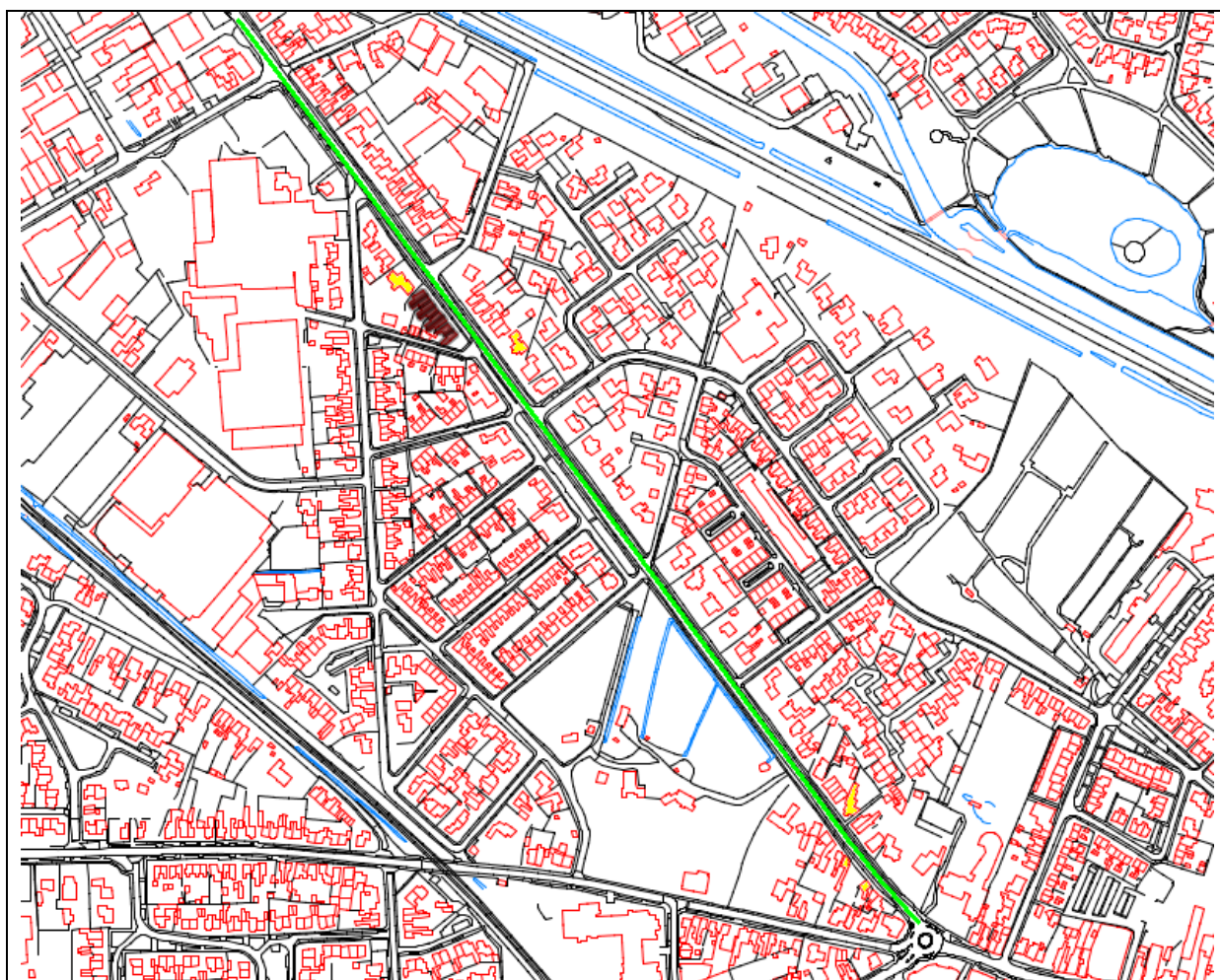

Adres:	Motivering:
Grotestraat 249 t/m 253	<ul style="list-style-type: none"> - onderlinge samenhang tussen beide panden - tijdsbeeld (periode ca. 1920). - Kenmerkend in de bebouwing is een buurtwinkel (pand 253) - schaalgrootte van de panden - verschillende gevel- en kapvormen
Foto's:	
	
Grotestraat 249-253	Grotestraat 251-253

4. Prins Bernhardlaan

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Pr. Bernhardlaan 5 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1913 Architect: G.J. Busscher</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Opgetrokken in rode baksteen op een rechthoekige plattegrond;- Mansardekap met rijk versierde topgevelbetimmering;- Schuifraamvensters;- Voorgevel gedeeld door sierbanden in witte stenen boven de ramen doorlopend in rollagen;- Terugliggende voordeur onder een segmentboog;- Raam bovenverdieping met Jugendstilkenmerken.	
<p>Adres: Pr. Bernhardlaan 11 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1912 Architect: aannemer Groothengel</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Opgetrokken in rode baksteen op een rechthoekige (scheve) plattegrond onder een zadeldak;- Rijk versierde topgevelbetimmering;- Voorgevel gedeeld door wit gepleisterde sierbanden ter hoogte van de raamdorpels;- Schuifraamvensters op benedenverdieping met Boven de gepleisterde sierband 'blinde' segmentbogen;- Terugliggende ingangspartij met terugliggende voordeur;- Raam bovenverdieping met Jugendstil-kenmerken.	

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Pr. Bernhardlaan 12 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1907 Architect: aannemer Groothengel</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zeer typische vrijstaande woning opgetrokken in donkerrode baksteen op een scheve plattegrond; - De voorgevel is op de 1^e verdieping en de zijbouw versierd met wit gesausd pleisterwerk; - Boven de raampartijen op de benedenverdieping gepleisterde lateien rondgezet om de bovenlichten; - Hoofdgebouw in 3 bouwlagen onder een mansardekap en terugliggende zijbouw in 2 bouwlagen onder een plat dak; - Erker waarboven een balkon met houten balustrade; - Terugliggende voordeur. <p>Minpunt: kunststof kozijnen.</p>	

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Pr. Bernhardlaan 70 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1933 Architect: Van Hal</p> <p>Type/kenmerken: Villa Fraai voorbeeld van een in de dertiger jaren gebouwde villa met o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemetseld in gele baksteen op verhoogd trasraam in rode baksteen; - Door pleisterwerk versierde, rondgebogen ingangspartij; - Erker waarboven gemetseld balkon; - Ruime gootoverstekken met versierde dakrandafwerking ter plaatse van de goten; - Langvorming zolderraam. 	
<p>Adres: Pr. Bernhardlaan 43 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1927 Architect: dhr. Wilmink</p> <p>Type/kenmerken: Villa Fraai voorbeeld van een in de dertiger jaren gebouwde villa met o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In L-vorm opgetrokken in rode baksteen en vanaf de 1^e verdieping volledig wit gepleisterd; - Met rode pannen gedekte zadeldaken; - Erker; - Ruime gootoverstekken; - Steile met hout beklede topgevel waarin een serreachtig zolderraam is opgenomen. 	

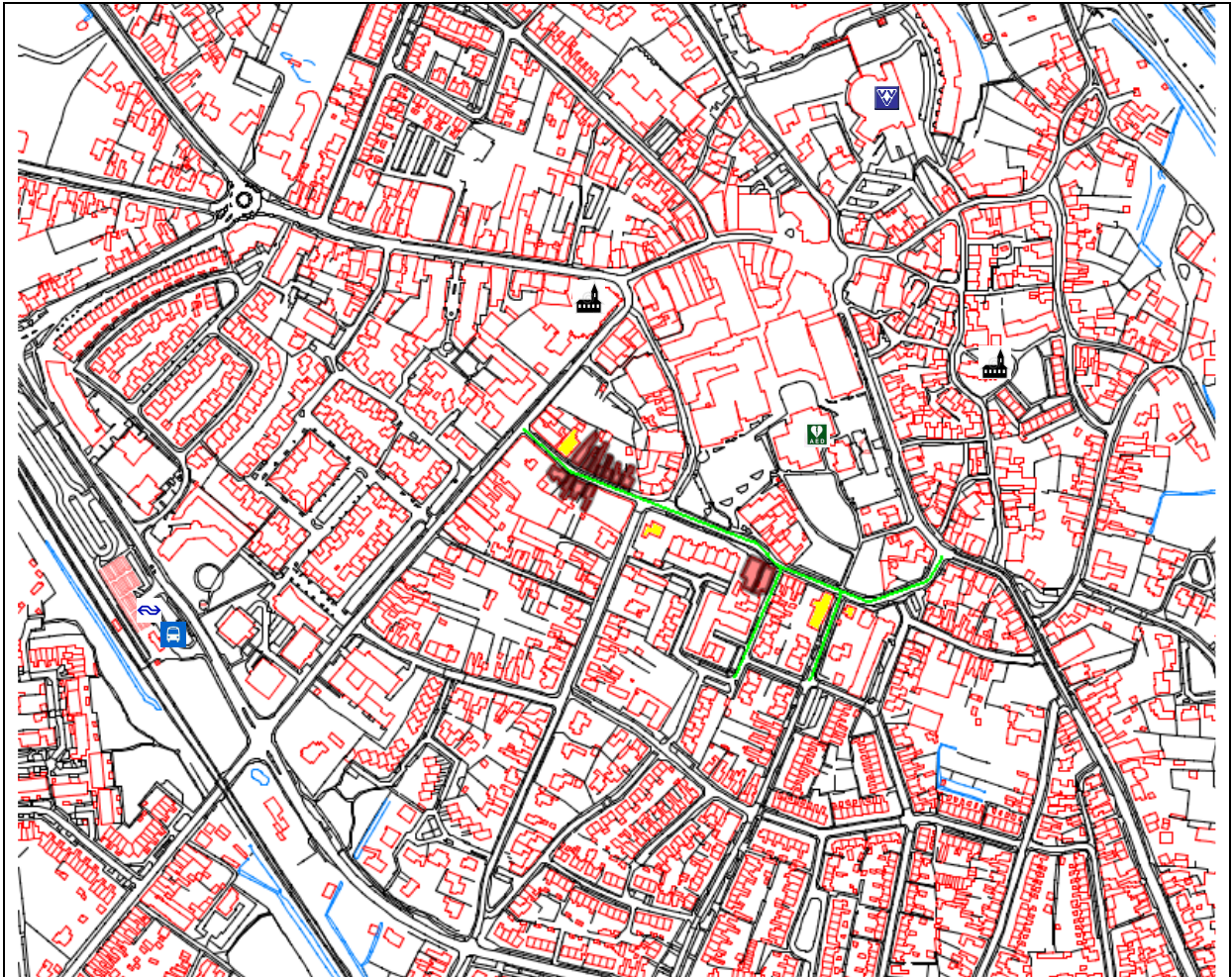
Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres: Prins Bernhardlaan 27 t/m 41	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang;- schaalgrootte van de panden;- kapvorm (mansarde kap);- bouwperiode (jaren '20-'30);
Foto's:	
 A photograph showing a street view of Prins Bernhardlaan 27-33. The houses are two-story brick buildings with mansard roofs, situated along a tree-lined street with a bicycle lane.	 A photograph showing a street view of Prins Bernhardlaan 31-41. The houses are two-story brick buildings with mansard roofs, situated along a street with trees and a clear sky.
Prins Bernhardlaan 27-33	Prins Bernhardlaan 31-41

5. Ziekenhuisstraat / Aanslagsweg / De Bleek / Hofstraat

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Wensinkstr. 1 (hoek de Bleek) (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1924 Architect: B. Vixeboxe</p> <p>Type/kenmerken: Hoekwoning - Hoekwoning met weinig stijlkenmerken; - Gevel is grotendeels intact; - Tentdak met pannen en kleine dakkapel met rivaliserende matbouw aan de voorgevel.</p>	
<p>Adres: Aanslagweg 16 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Winkel met bovenwoning - Woning met woonhuis erboven met bijzondere kenmerken van de A'damse school; - Toegangspartij met opgemetselde gevel zeer decoratief; - Gevel is nog redelijk oorspronkelijk.</p>	

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: De Bleek 15 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Burgemeesterwoning "De Bleek"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tentdak met pannen, dakkapellen en overstekken; - Entreepartij met serre weinig evenwichtig, beide bouwkundig op de hoek wel beeldbepalend. 	
<p>Adres: Hofstraat 16 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1921 Architect: J.M. Brok, Borne</p> <p>Type/kenmerken: Winkel/woning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Typische bouwwerk uit de jaren twintig (bouwjaar 1921) met Amsterdamse school elementen gevels; - Historisch interessant pand, gebouwd als winkel met bakkerij in opdracht van de R.K. Coöperatie "Ons Belang" te Borne. Afgezien van de indelingen van de winkeldeuren en de bovenlichten van de ramen verkeert de voorgevel nog geheel in oorspronkelijke toestand; - Op rechthoekige plattegrond opgetrokken in rode baksteen onder een gebroken kap met een voor die tijd typische 'springwerk' spant- constructie; - Kap gedekt met rode keramische dakpannen met langs de zijgevels bakgoten op geprofileerde gootklossen; - De geheel in baksteen uitgevoerde voorgevel bezit op de hoeken, de breekpunten van de daklijn en de top uitgemetselde sierelementen; - Onder de geveltop een terugliggend gestukadoord sierelement met omranding van siermetselwerk; - Winkelpui voorzien van betimmerde balkconstructie, aan weerszijden van de pui gemetselde pilasters met hardstenen bekroning. 	
	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres: Korte Wensinkwg 1 / De Bleek 19-20	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang tussen de panden;- schaalgrootte (voor Borne vrij forse panden);- tijdsbeeld (jaren '20 – '30);- staan in het straatbeeld op zichzelf en daardoor uniek;
Foto's:	
	
Korte Wensinkweg 1	De Bleek 19-20

Even zijde:

Adres: Hofstraat 2 t/m 14	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang in relatie tot:<ul style="list-style-type: none">o schaalgrootte van de panden (kleinschalig)o verschillende gevel- en kapvormeno soms bijzondere architectuur (bv. pand Hofstraat 12 is Amsterdamse school)
-------------------------------------	--

Foto's:

Hofstraat 2-10

Hofstraat 12-14

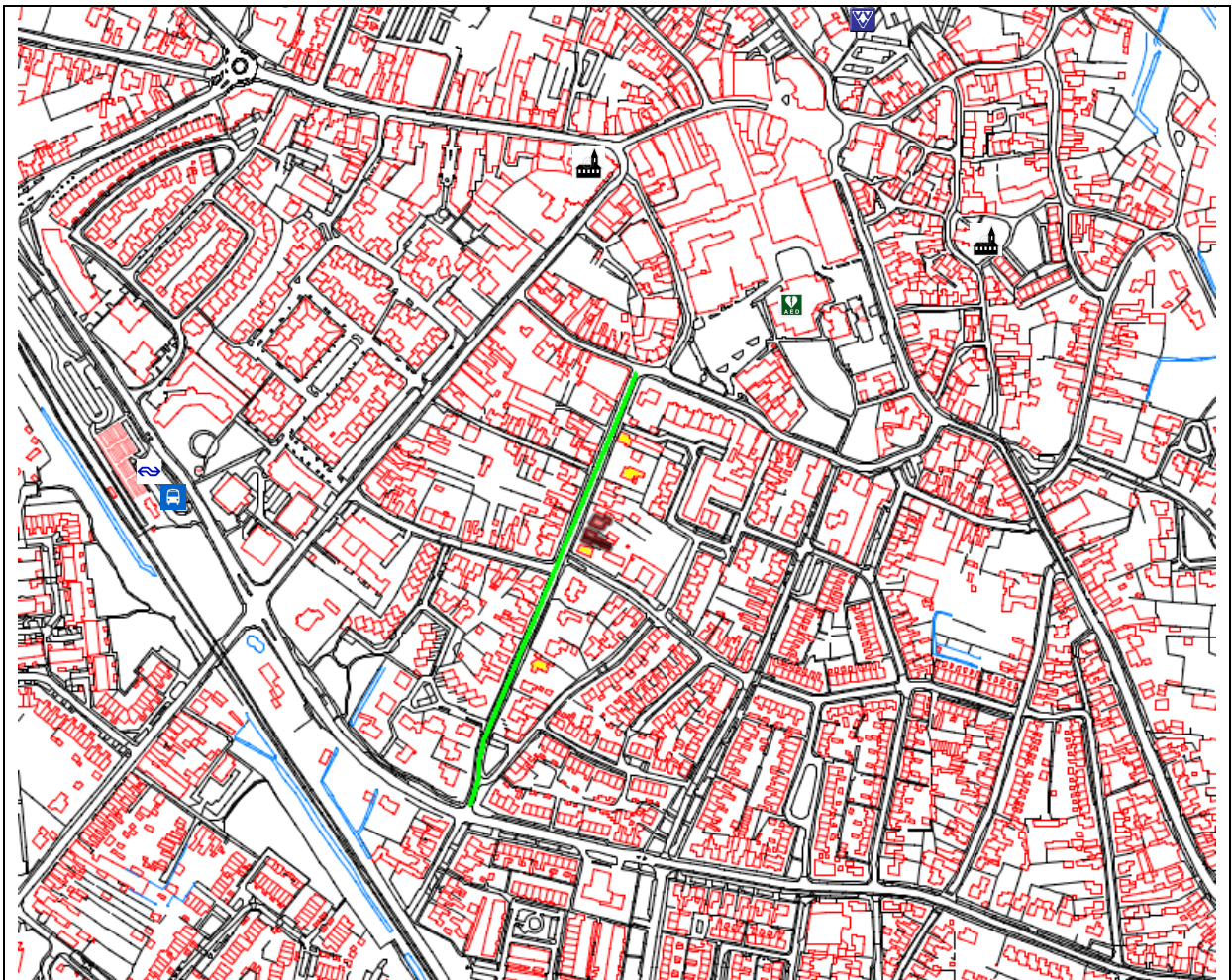
Oneven zijde:

Adres: Hofstraat 7 t/m 15	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang in relatie tot:<ul style="list-style-type: none">o schaalgrootte van de pandeno verschillende gevel- en kapvormeno verschil in architectuur maar wel eenheid.o ligging in flauwe bocht (zichtbaarheid)
Foto's:	
	

6. Oude Deldensestraat

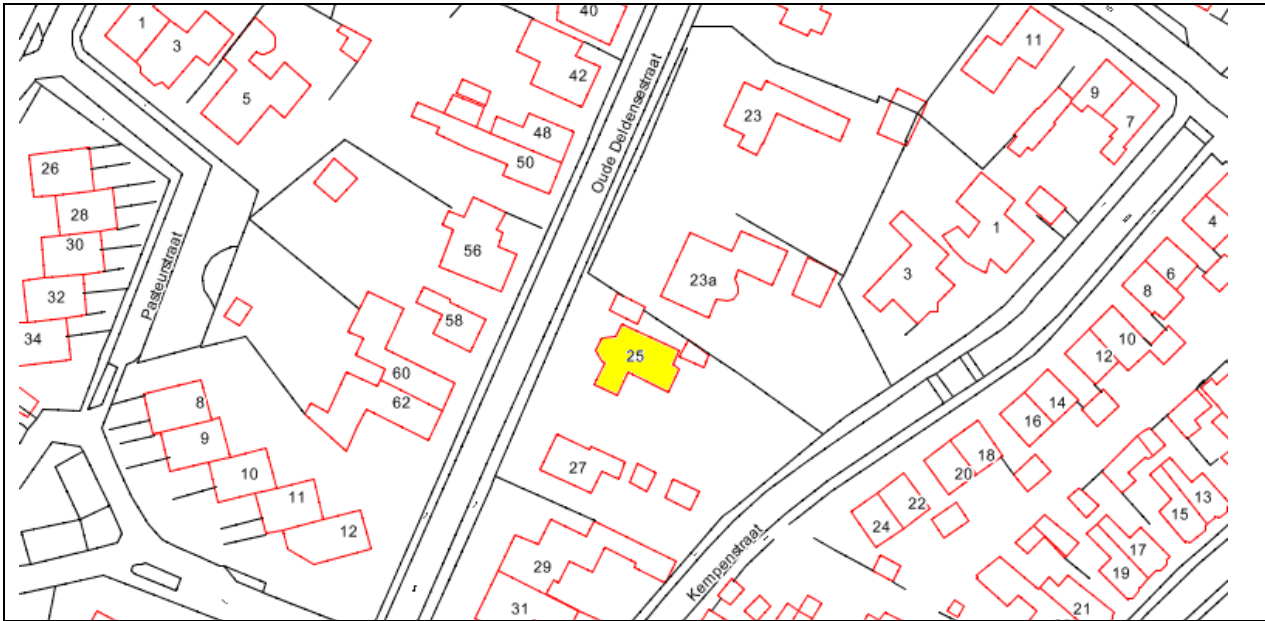
Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Oude Deldensestraat 3</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">- voormalig winkelpand onder een met pannen gedekt tentdak- situering direct aan de straat (geen voortuin)- ingangspartij in afgesneden hoekoplossing	
<p>Adres: Oude Deldensestraat 5</p> <p>Bouwjaar: 1928 Architect: Willink</p> <p>Type/kenmerken: Woning "De Levensboom"</p> <ul style="list-style-type: none">- Woning met tentdak met pannen, overstek met piron;- Huis is gebouwd door de fam. Lievenbaum en is levensboom genoemd.- Oorlogsgeschiedenis	
<p>Adres: Oude Deldensestraat 19</p> <p>Bouwjaar: 1921 Architect: E. Witteveen</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Woning met hoedachtige kap, met te grote dakkapellen;- Alles is niet in verhouding met elkaar.	
	

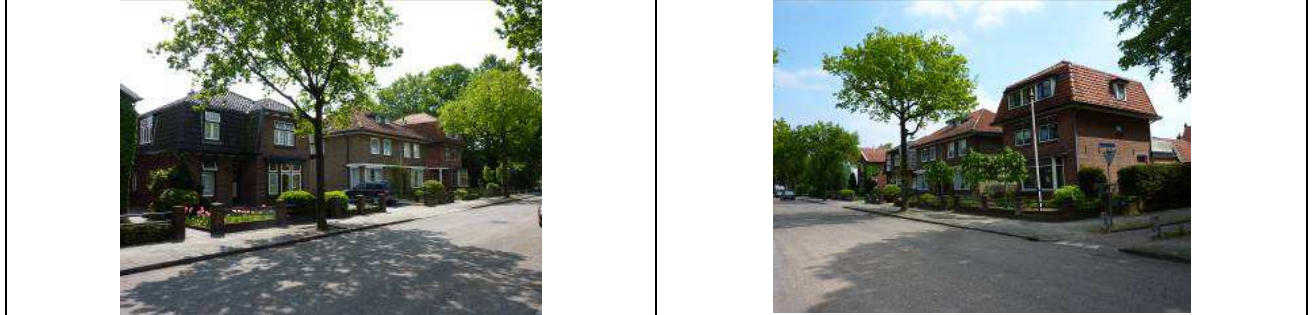
Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Oude Deldensestraat 25</p> <p>Bouwjaar: 1925 Architect: E. Witteveen</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Woning met tentdak, pannen en overstek; - Eclectische bouwstijl; - Uitbouw buiten propertes. 	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres: Oude Deldensestr. 13 t/m 19	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang in relatie tot:<ul style="list-style-type: none">o schaalgrootte van de pandeno verschillende gevel- en kapvormen
--	--

Foto's:

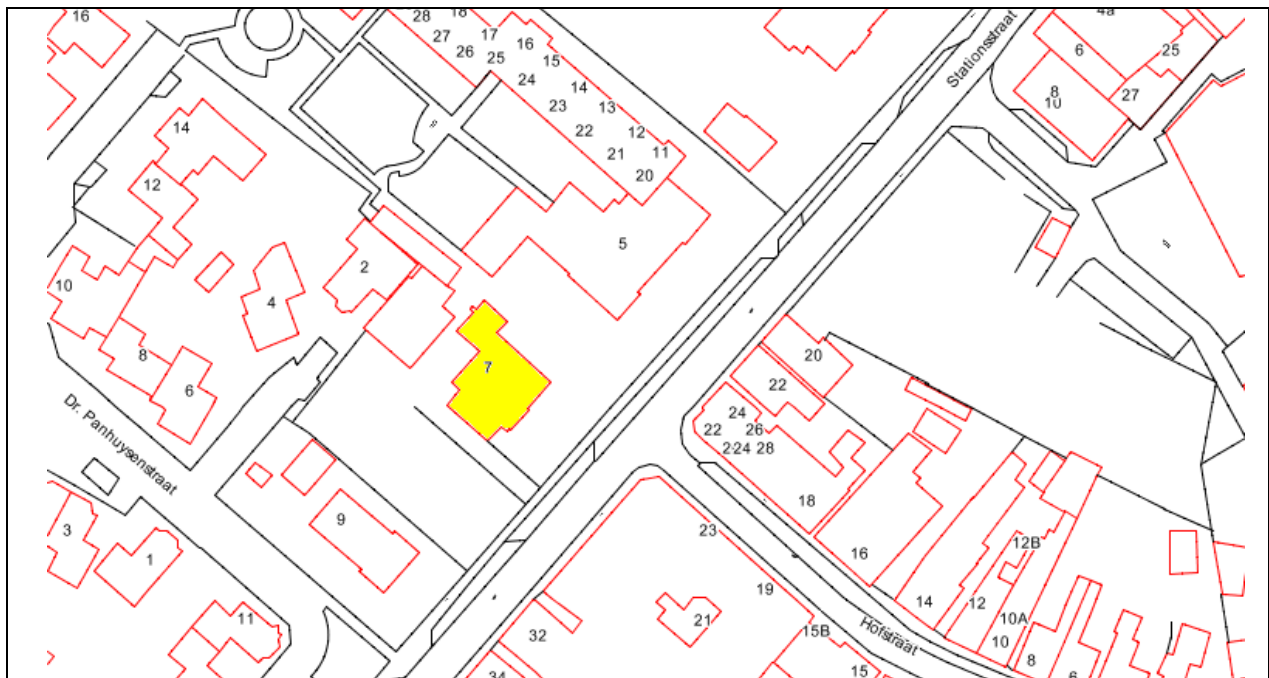
7. Stationsstraat

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Stationstraat 7 (mogelijk gemeentelijk monument)</p> <p>Bouwjaar: 1897 Architect: H. van der Goot</p> <p>Type/kenmerken: Een fraai voorbeeld van een villa in eclectische stijl van rond de eeuwwisseling en als zodanig van architectuurhistorisch belang.</p> <p>Villa gebouwd als burgemeesterswoning, in opdracht van mevr. A.M. de Vos de Wael, echtgenote van E.J.J.S. von Bönninghausen, burgemeester van Borne (1885 tot 1925).</p> <ul style="list-style-type: none">- Opgetrokken in eclectische trant, in baksteen onder pannen schilddaken- Linker deel enigszins naar voren gebouwd en beëindigd met brede, rijk versierde dakoverstekken;- Het rechter deel heeft een uitgebouwde erker met doorlopend dak over de naastgelegen entree en een uitgebouwd, houten balkon onder een afdak;- In de gevels schuiframen met bovenlichten in roedeverdeling;- Aan de linker zijde een aangebouwde serre/veranda van recente datum- De eveneens karakteristiek garage behoort bij het pand maar is in eigendom van de eigenaar van het naastgelegen klooster- Het pand is o.a. in gebruik geweest als muziekschool, de achter de woning gelegen hal (niet karakteristiek) verwijst naar deze periode;- Ontwerper H. van der Goot ontwierp tevens o.a. Villa Meijling;- Karakteristiek onderdeel van het straatbeeld (met naastgelegen rijksmonumenten) o.a. met elkaar verbonden door een gemetselde erfafscheiding (ezelsrug);	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres: Stationsstraat 32 t/m 42	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang in relatie tot:<ul style="list-style-type: none">o schaalgrootte van de pandeno verschillende gevel- en kapvormeno verschil in architectuur (tijdsbeelden)
Foto's:	
	

8. Deldensestraat

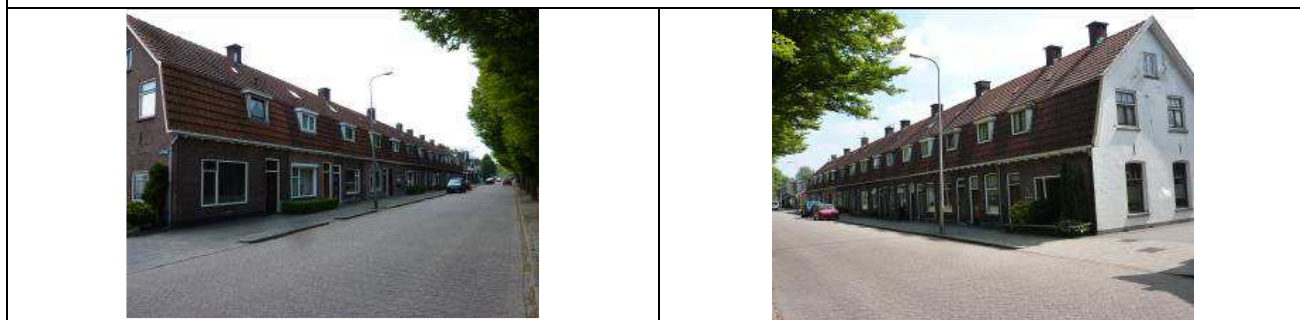
Situatie

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

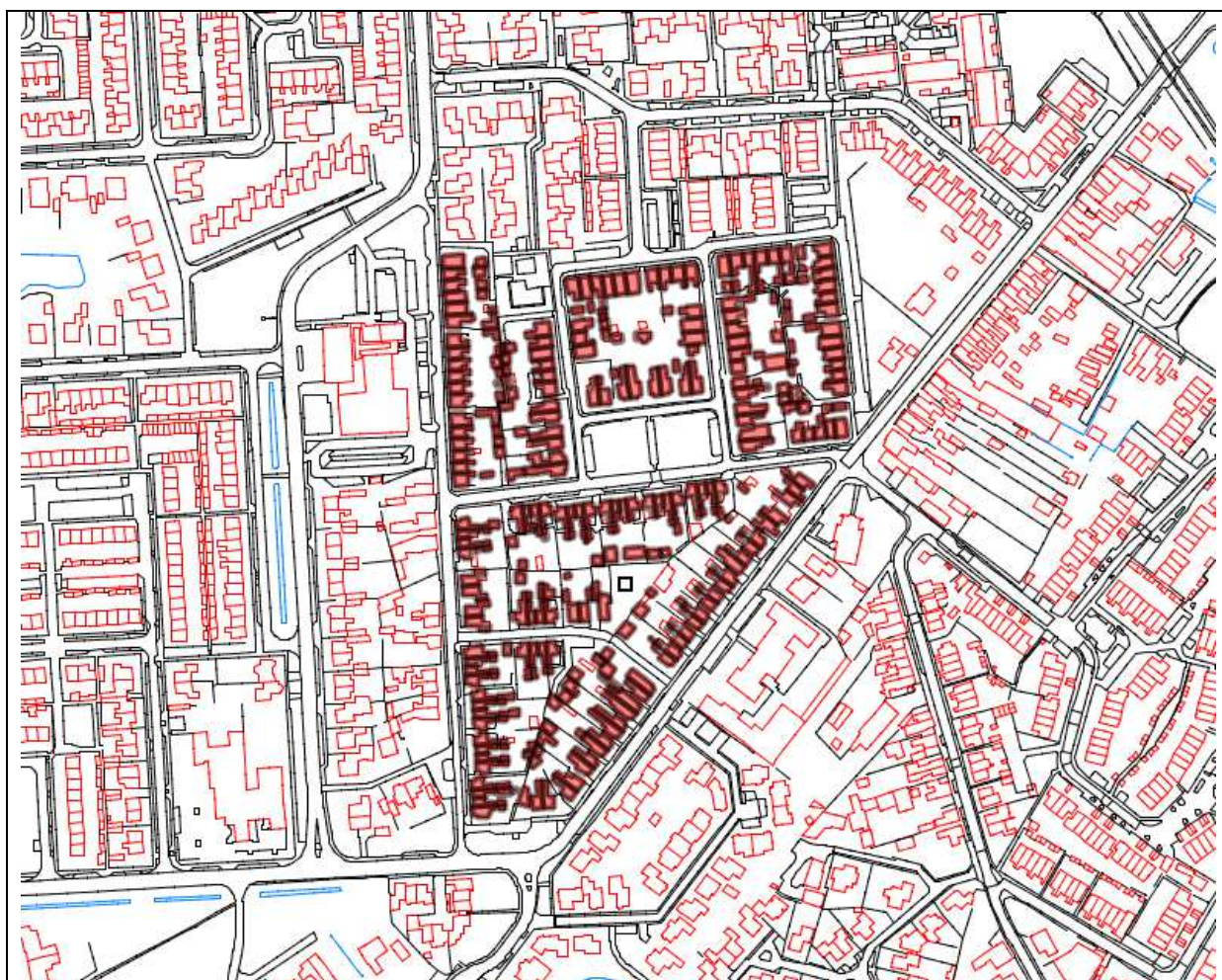
Adres	Omschrijving
Deldensestraat 26 t/m 54	<ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang (aaneengesloten lintbebouwing)- schaalgrootte van de panden: lage gootlijn met kap accentueert de straat;- typerende mansardekap met rode dakpannen, schoorstenen en kleine dakkapellen;- mooi voorbeeld van arbeiderswoningen;- bevindt zich nog in tamelijk originele staat;- bekend als 'de rooie lap'

Foto's

9. Spanjaardswijk

Situatie

De Spanjaardswijk vormt vanuit cultuurhistorisch perspectief een specifiek aandachtsgebied, nauw verbonden met de vroegere textielindustrie.

In 1876 werden aan de weg naar Delden door Spanjaard vijftien arbeiderswoningen, de zogenaamde 'rooie lap' gebouwd (zie pagina 46). Verder zuidelijk werden omstreeks 1911/1912, eveneens door Spanjaard, zesentwintig woningen gebouwd ('bazenwoningen'). Omstreeks 1915 werden door de Borsche Bouwvereniging aan de huidige Emmastraat twintig woningen gebouwd, aan de Julianastraat acht woningen en aan de Wilhelminastraat twintig woningen. Aan het Spanjaardsplein werden in het begin van de jaren twintig door Spanjaard twintig woningen gebouwd (nrs. 1-20) en daarna in de loop van de jaren twintig nog vijfenvijftig woningen aan respectievelijk de Prins Hendrikstraat, Nijverheidsstraat, Spinnerstraat, Textielstraat en de Emmastraat (nrs. 9-43). In de navolgende omschrijvingen van ensembles zijn de meest authentieke ensembles nader genoemd.

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Deldensestraat:

Adres: Deldensestraat 21 t/m 71	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang- schaalgrootte van de panden- verschillende gevel- en kapvormen- verbonden met de Bornse textielgeschiedenis
---	---

Foto's:

Spanjaardsplein:

Adres: Spanjaardsplein 1 t/m 20	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang- schaalgrootte van de panden- verschillende gevel- en kapvormen- verbonden met de Bornse textielgeschiedenis
---	---

Foto's

Prins Hendrikstraat:

Adres: Prins Hendrikstraat 12 t/m 34	Omschrijving: <ul style="list-style-type: none">- onderlinge samenhang- schaalgrootte van de panden- verschillende gevel- en kapvormen- verbonden met de Bornse textielgeschiedenis
--	---

Foto's

10. Azelosestraat

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Azelosestraat 8a</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Winkel / woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Winkel woonhuis met fraaie kap en originele dakkapellen;- Aanleiding architectuur A'damse school;- Het geheel is nog vrij origineel (winkelpand), toegang bovenhuis via zijkant en geaccentueerd door uitbouw met kap;- Garage is nog gedeeltelijk origineel, verbouwingen zijn zeer lelijk.	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

Adres: Azelosestraat 8 t/m 16	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- Volkswoningbouw in karakteristieke stijl;- schaalgrootte van de panden- typerende architectuur (lintbebouwing)- in de kap overheersende kakkapellen
Foto's	
	

Adres: Azelosestraat 42 t/m 68	Omschrijving: <ul style="list-style-type: none"> - onderlinge samenhang (de woningen geven de straat een wisselend beeld); - schaalgrootte van de panden (staan in goede verhouding met elkaar); - verschillende gevel- en kapvormen - bouwperiode (jaren '20 – '30)
--	---

Foto's

11. Bornerbroeksestraat

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens:	Foto:
<p>Adres: Bornerbroeksestraat 58-60 + 59</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: Leverink (bouwkundige architect fa. Stork)</p> <p>Type/kenmerken: Woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Woning met zadeldak;- Kleur van de stenen bij de verschillende woningen is verwisseld;- Kenmerk A'damse schoolachtige huizen;- Nog vrij origineel met grote dakoverstekken.	

12. Oude Hengelseweg

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Oude Hengeloseweg 87</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hoekpand onder tentdak met rode pannen en pilonen- Forse dakoverstekken	

Beeldbepalende ensembles / straatbeelden

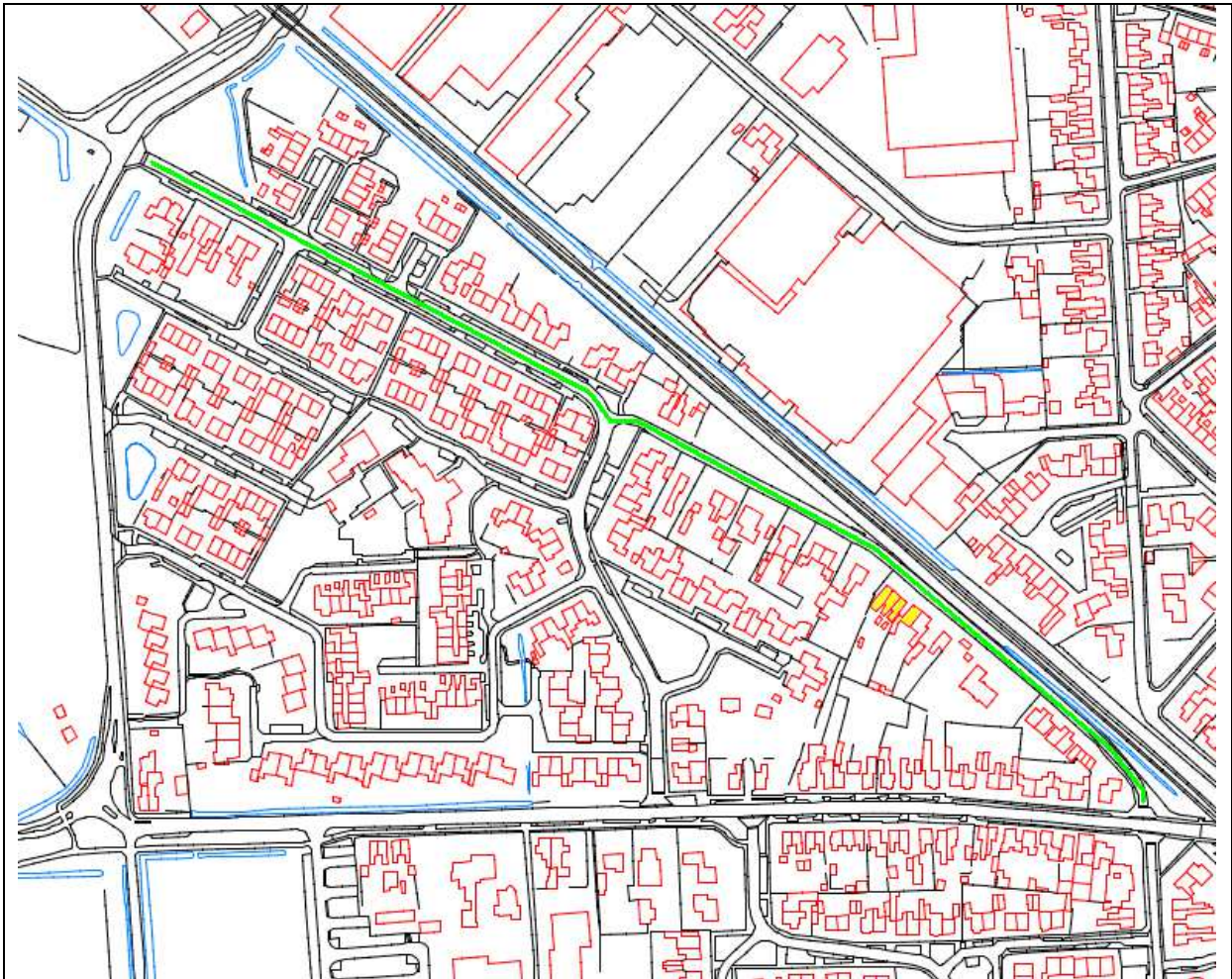
Adres: Oude Hengeloseweg 55-81	Motivering: <ul style="list-style-type: none">- Gebouwd in 1922;- Een zeer uniek ensemble van volkswoningbouw;- onderlinge samenhang (wisselend beeld met dezelfde woningen);- schaalgrootte van de panden (1 laag met kap)- onderling verspringend met de nokrichting haaks of recht aan de straat (stedenbouwkundig aspect);
--	---

Foto's

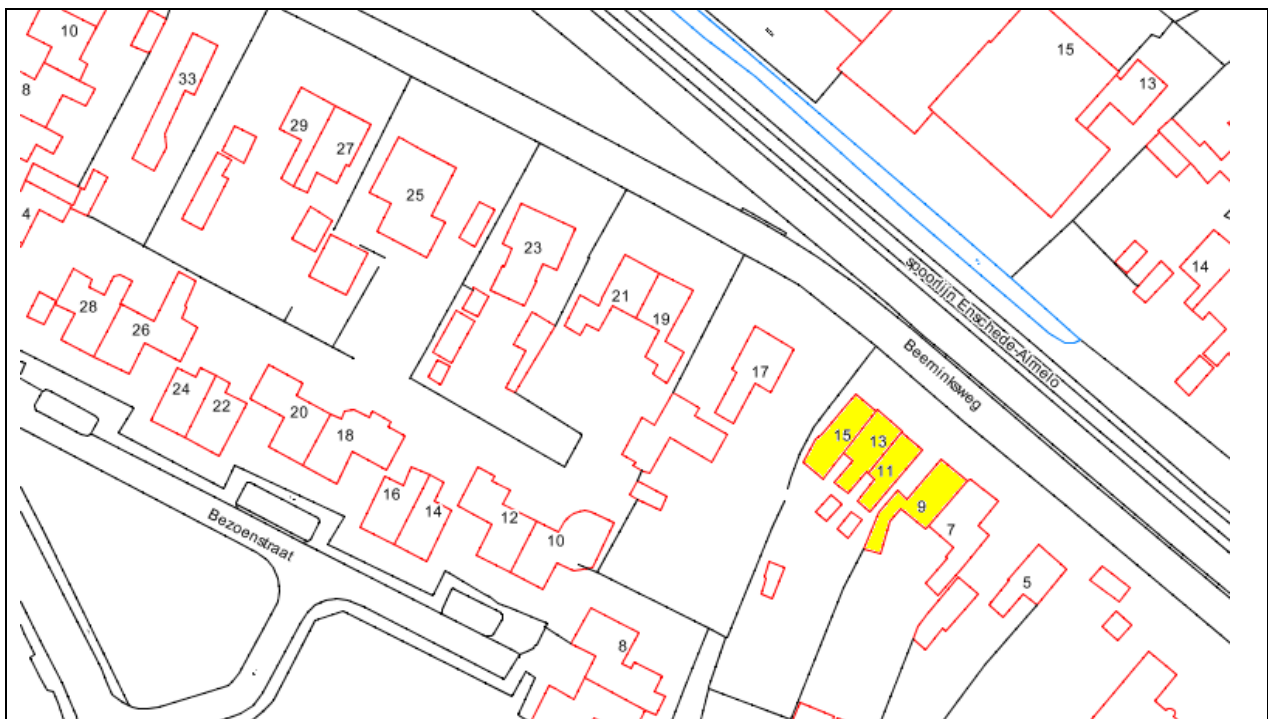
13. Beerninksweg

Situatie

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Beerninksweg 9</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken:</p>	
<p>Adres: Beerninksweg 11-15</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Dubbele woning</p> <ul style="list-style-type: none">- Dubbele woning met mansardekap en opgetrokken in gepleisterd metselwerk- Kalkzandsteen en siermetselwerk in andere kleur steen;- Evenwichtige gevel indeling;- Het geheel is nog origineel;- Dakkapellen later toegevoegd;	

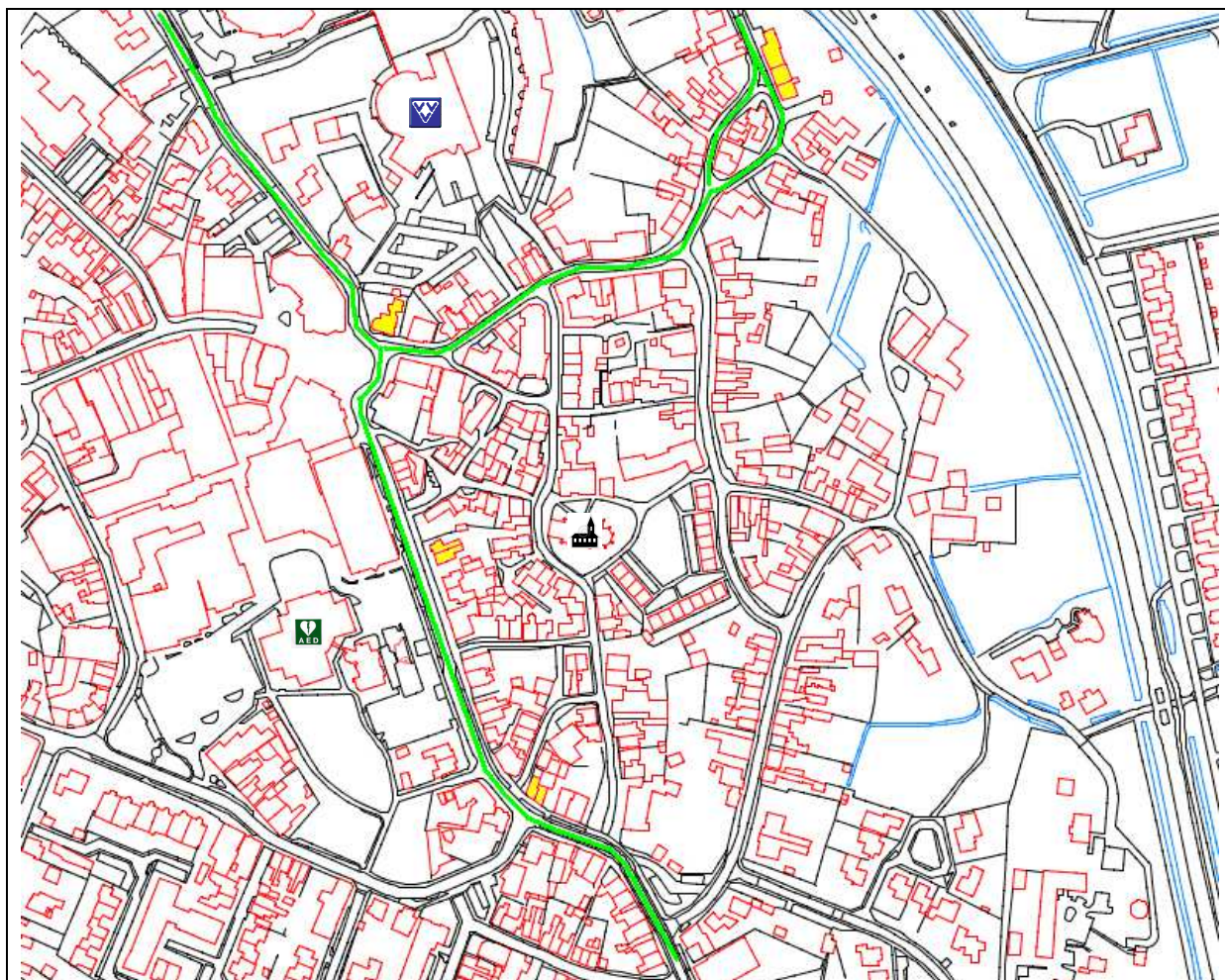
14. Oud Borne

Opmerking:

Oud Borne heeft al een wettelijke cultuurhistorische (en ruimtelijke) bescherming als beschermd dorpsgezicht. Bovendien zijn vele panden aangewezen als rijks- of gemeentelijk monument (zie apart overzicht vanaf pagina 70).

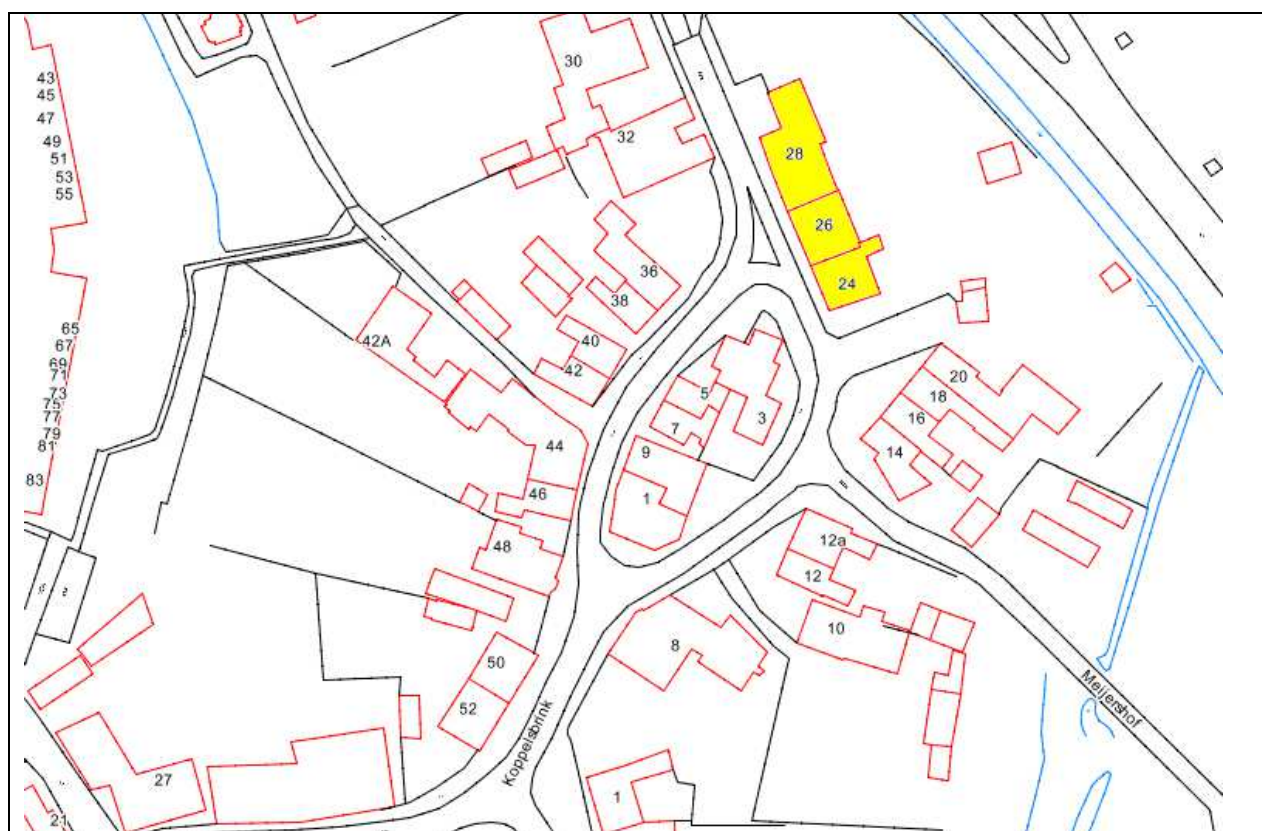
In deze inventarisatie zijn alleen de panden opgenomen zonder monumentenstatus maar die wel beeldbepalend zijn.

Situatie

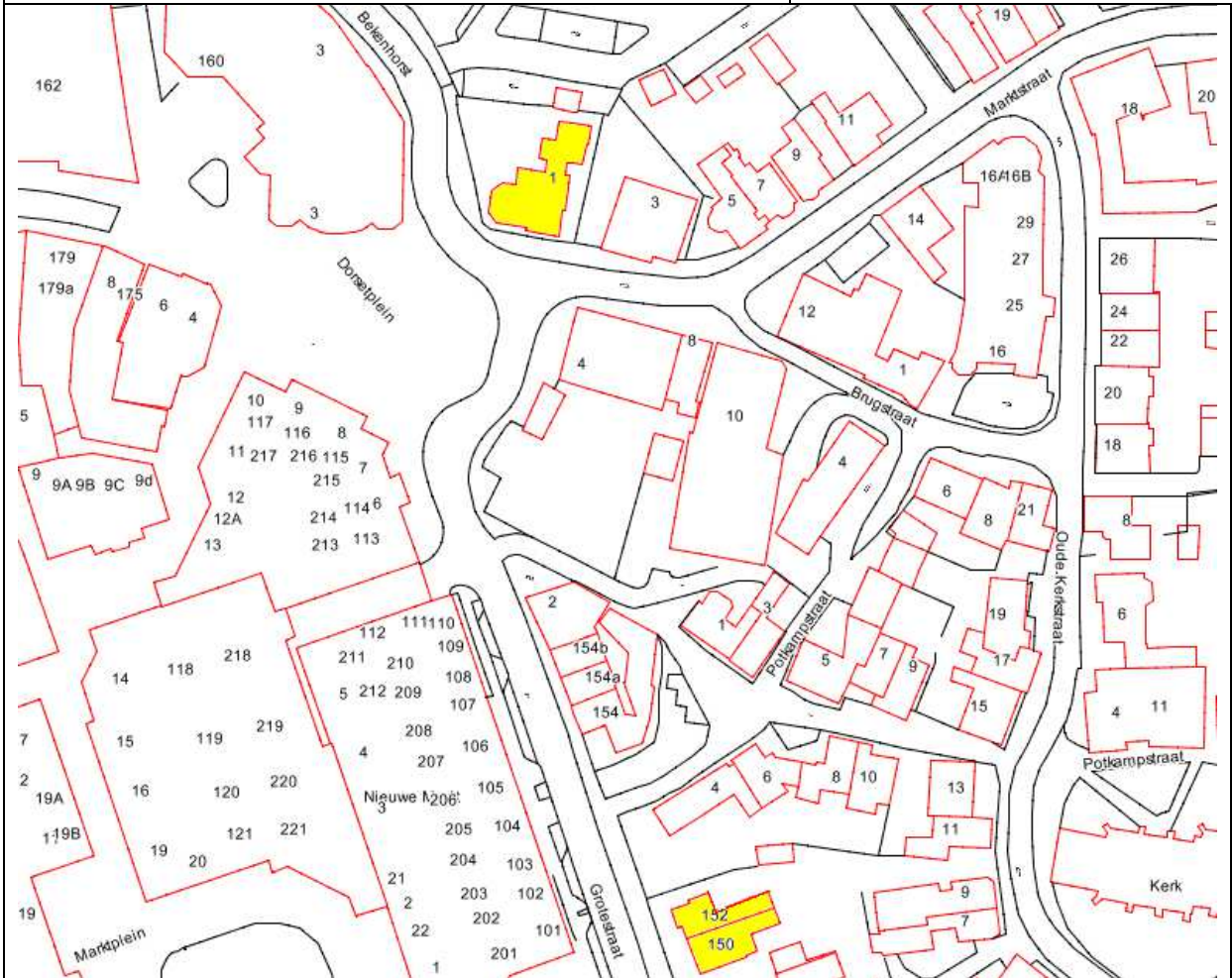

Beeldbepalende panden

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Adres: Koppelsbrink 24-28</p> <p>Bouwjaar: niet bekend Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: "De Bonte koe" - Oorspronkelijk een herberg met doorrit; - Gevel uit 1920 (staat op gevelsteen); - Zeer kenmerkend op de hoek en in combinatie met plein.</p>	

<p>Gegevens en motivering:</p> <p>Adres: Marktstraat 1</p> <p>Bouwjaar: 1900 Architect: niet bekend</p> <p>Type/kenmerken: Oorspronkelijk woning, thans restaurant</p> <ul style="list-style-type: none"> - pand is nog origineel met een minder fraaie aanbouw, niet passend en van latere data; - Mansarde kap met fraaie bogen aan voorgevel. 	<p>Foto:</p>
<p>Adres: Grotestraat 150-152</p> <p>Bouwjaar: 1912 Architect: 1ste deel: F. Morselt, 2de deel: Van Hal</p> <p>Type/kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In baksteen opgetrokken onder met blauwgrijze pannen gedekte zadeldaken - Voorgevel wordt door de kapvorm gedeeld - Boven de ramen van het rechter deel in gele stenen gemetselde segmentbogen en een met hout beklede topgevel; - Linker deel met aangebouwde uitbouw (met balkon) en ruime gootoverstekken; 	

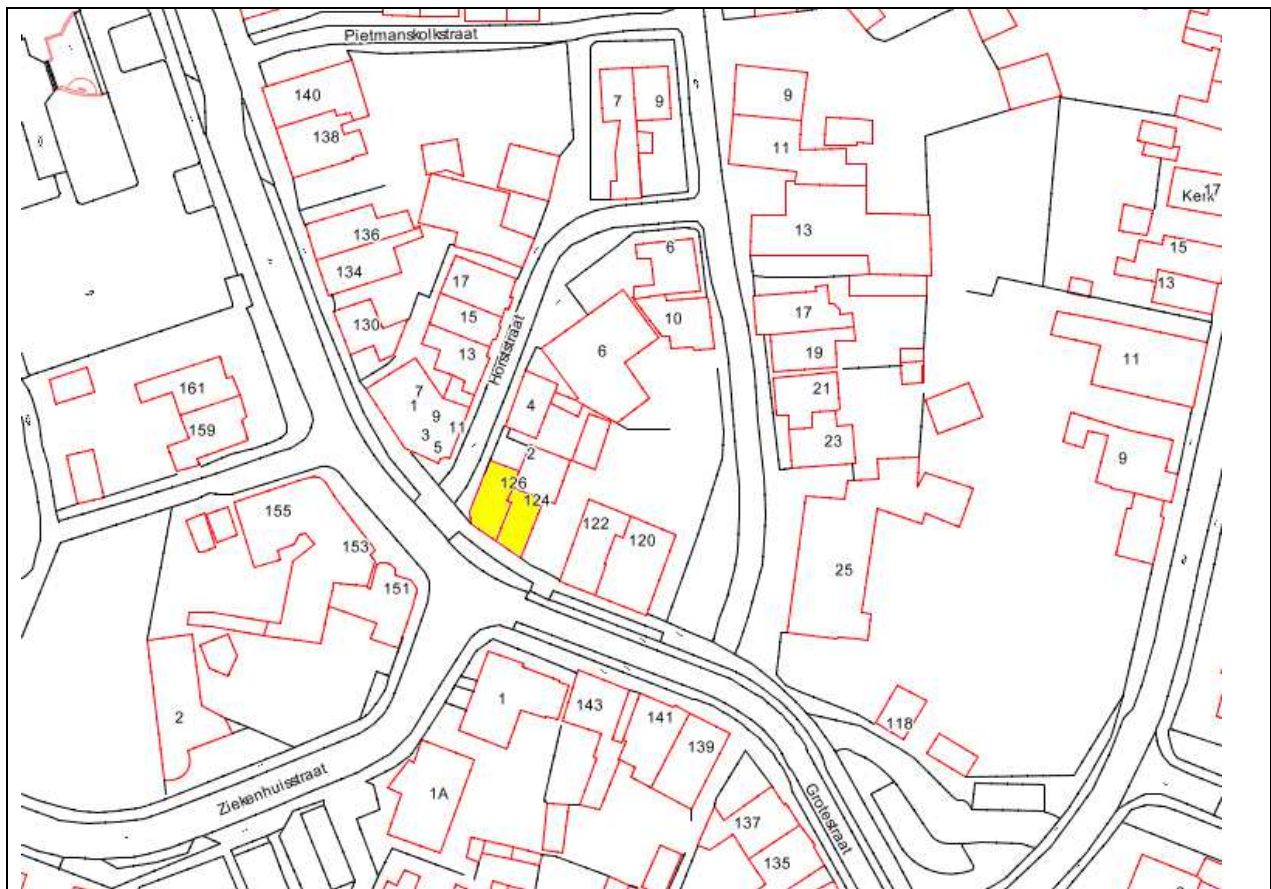
Gegevens en motivering:**Adres:**

Grotestraat 124-126

Bouwjaar: 1903**Verbouw:** 1989**Architect:** niet bekend**Type/kenmerken:**

Winkel / woonhuis

- Hoekpand met ingang op de hoek met accent;
- Winkel woonhuis, thans in gebruik als woonhuis totaal;
- Verbouw is zeer geslaagd in kader van het geheel.

Foto:

15. Overige beeldbepalende panden (kerken, scholen, e.d.)

Gegevens en motivering:	Foto:
<p>Therסיakerk</p> <p>Adres: Theresiastraat 1</p> <p>Bouwjaar: 1934</p> <p>Architect: W.A.M. Te Riele</p> <p>Type/kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tweede parochie in Borne, opgericht wegens een toenemend aantal rooms-katholieken in een zuidelijke uitbreiding.- Laatst ontworpen kerk van architect W.A.M te Riele- In gebruik genomen in 1935.- Driebeukige pseudobasilicale kerk met vijfzijdig gesloten priesterkoor. Boven de westgevel een kleine dakruiter, zadeldak haaks op het kerkdak, met luidklokken. De oorspronkelijk ontworpen westtoren werd niet uitgevoerd. Neogotische stijl.	

Inventarisatie objecten buitengebied Borne

(allen mogelijke gemeentelijke monumenten)

Nr:	Adres:	Naam:	Korte omschrijving:	Foto:
1	Almelosestraat 1, Zenderen	Erve Ibbenhorst	Boerderij en schuur gebouwd in 1911 gebouwd in opdracht van G.J.O.D. Dijkers ontworpen door J. Wilmink in eclectische stijl met Art Deco motieven:	
2	Braamhaarsstraat 1, Zenderen	Erve De Haar	Boerderij uit 1915 met bijzonder interieur. Voorkamer stamt uit een eerste bebouwing (1868) zoals de gevelsteen aangeeft; Het erf is waarschijnlijk rond 1500 ontstaan als ontginningsboerderij.	
3	Broekweg 2, Hertme	Erve De Blenke	Boerderij met schuren op de grens van Borne en Dinkelland. Van belang zijn een wagenschuur van hergebruikt materiaal onder pannen dak, deels opgemetselde muren en een bedrijfsschuur met gebintwerk uit ongeveer 1700.	
4	Bruggemansweg 2, Zenderen	Erve Bruggeman	De boerderij werd in 1918 gebouwd ter vervanging van de afgebrande voorganger. Het ontwerp komt van de Hilversumse architect Th. Hanrath; Cultuurhistorisch van belang als één van de oudste erven op het historische landgoed Weleveld (voor het eerst genoemd in 1475) en als zodanig verbonden met de ontwikkeling van dit landgoed;	
5	Carmelitessenweg 1, Zenderen	Carmelitessenklooster	In 1889 gebouwd door aannemer Peters uit Harlingen als slotklooster vanuit het carmelitessenklooster 'Elzendaal' in Boxmeer.	
6	Esweg 1, Zenderen	De Hondeborg (boerderij)	Het archeologische Rijksmonument bestaat uit een heuvel, omringd door een gracht. De eerste vermelding van De Hondeborg staat in een akte uit 1333. De onlangs gerenoveerde boerderij, op de voormalige burchheuvel, is in 1841 door Twickel gebouwd.	
7	Esweg 2, Zenderen	Erve Nijhof Wonner (of De Flutter)	Twickelboerderij uit 1892 met schuur uit 1992. Als ensemble van belang vanwege de hoogwaardige kwaliteit van de samenstellende onderdelen (boerderij met schuur) en de historische ruimtelijke relatie met de aanwezige infrastructuur en het landschap;	

8	Hebbrodweg 2, Zenderen	Het Ketteler (schuur)	Oorspronkelijk erf waarvan de aanwezige schuur vanwege het zeer waarschijnlijk nog oorspronkelijke vakwerk interessant is. Nader onderzoek noodzakelijk.	
10	Hertmerweg 46, Zenderen	Karmelietenklooster / St. Stephanuskerk	Het complex bestaat uit een klooster met kerk en enkele afzonderlijke bijgebouwen. Het oorspronkelijke erfgoed 'Het Hulscher' werd in 1855 gekocht door de kloosterorde der Karmelieten waarna er verschillende verbouwingen hebben plaatsgevonden. In 1871 vond de eerste aanbesteding voor een uitbreiding van de woongebouwen plaats. De kloosterkerk werd in 1882 gebouwd door aannemersbedrijf Peters uit Harlingen. De laatste aanbouw dateert uit 1982.	
11	Lodiek Landen 2, Hertme	Erve 'De Kosterij' (thans museumboerderij erve Daggel)	Rond 1725 voor het eerst genoemd. Als complex van belang vanwege het samenstel van verschillende gebouwen dat een aantrekkelijk beeld geeft. Een van de schuren heeft een sluitsteen met het jaartal 1849.	
12	Mr. Thienweg 1, Zenderen	Erve Groot Nijhof	Boerderij uit 1905, gebouwd in opdracht van Baron van Heeckeren-Wassenaar-Twickel met schuur uit 1959. Als ensemble van belang vanwege de hoogwaardige architectonische kwaliteit en gaafheid van het exterieur van de samenstellende onderdelen (boerderij met schuur) en vanwege de historisch ruimtelijke relatie met de aanwezige infrastructuur en de visuele gaafheid van het landschap;	
13	Oude Hengeloseweg 124, Borne	Onbekend (boerderij)	Boerderij gebouwd in 1852 met schuur van latere datum. Vanwege het nog oorspronkelijke kleinschalige karakter en de ligging aan de stadsrand van Borne van essentieel belang als uitdrukking van de agrarische geschiedenis van Borne.	
14	Bouwmanslaan 22, Zenderen	Erve Hulshoff	Boerderij met historische waterput uit 1736. Historische relatie verbonden met de oorspronkelijke bewoners (doopsgezinde familie Hulshoff). Als ensemble van betekenis vanwege de geografische en landschappelijke ontwikkeling en het aanzien van het kerkdorp Zenderen;	
26	Prinsenweg 11, Zenderen	Erve Alminckhof	Boerderij in huidige vorm stamt uit 1959 met een 19e eeuwse schuur. Onderdeel vormend van het landgoed Weleveld en van belang vanwege de gaafheid/herkenbaarheid in relatie tot de kwaliteit van de samenstellende onderdelen (boerderij, schuur, situering aan de oprijlaan, e.d.).	

28	Retraitehuisweg 6, Zenderen	De Zwanenhof	<p>In 1925 gebouwd en 1927 ingezegend als retraitehuis 'St. Jozef'. De paters Redemptoristen zorgden voor de inhoud van de retraites. Tussen 1927 en 1967 komen er veel groepen naar St. Jozef. In 1963 werd de naam van 'St. Jozef' omgedoopt in 'De Zwanenhof'. De retraites liepen terug en het accent kwam meer op maatschappelijk engagement te liggen. In 1994 werd de gemeenschap van de zusters opgeheven en in 1999 verlieten ook de laatste paters de Zwanenhof. Nog steeds is de Zwanenhof een bezinningscentrum, waar mensen voor inspiratie en rust welkom zijn.</p>	
29	Vaaltweg 2, Borne	Erve Vaaltboer	<p>Kleinschalige boerderij met schuur. In oorsprong was hier sprake van een keuterboerderij of kotter. De boerderij wordt al aangegeven op de kadastrale kaart van 1832. Het gebintwerk lijkt grotendeels oorspronkelijk. Het aanzicht en de indeling van de gevels is gewijzigd maar de landschappelijke waarde van "De Vaaltboer" is groot. De hoofdvorm is vrijwel ongewijzigd en de ligging in de omgeving is beeldbepalend en oorspronkelijk.</p>	
31	Weteringsdwarsweg 1, Hertme	Erve Veldhuis	<p>In 1919 gebouwd door aannemer Reef uit Oldenzaal. Forse boerderij met een opvallend dwars geplaatst woonhuis met gedecoreerd metselwerk.</p>	
32	Zenderensestraat 8, Zenderen	Erve Beerthuis	<p>Waarschijnlijk rond 1900 gebouwd. Het hart van de boerderij is oud met zwaar gebintwerk. Gevels zijn nog vrij authentiek. De schuren dateren uit verschillende en latere perioden.</p>	
33	Zenderensestraat 10, Zenderen	Erve Den Esscher	<p>Boerderij op historisch erfgoed, thans als schuur in gebruik. Tot 1906 was het een "los hoës". Vooral het gebintwerk is van belang omdat het uit de zeventiende eeuw dateert. Van belang ook vanwege de nog oorspronkelijk verschijningsvorm (kleinschalige landelijke bouwkunst verbonden met de Zenderse Es).</p>	

Overzicht Rijks- gemeentelijke monumenten

Rijksmonumenten:

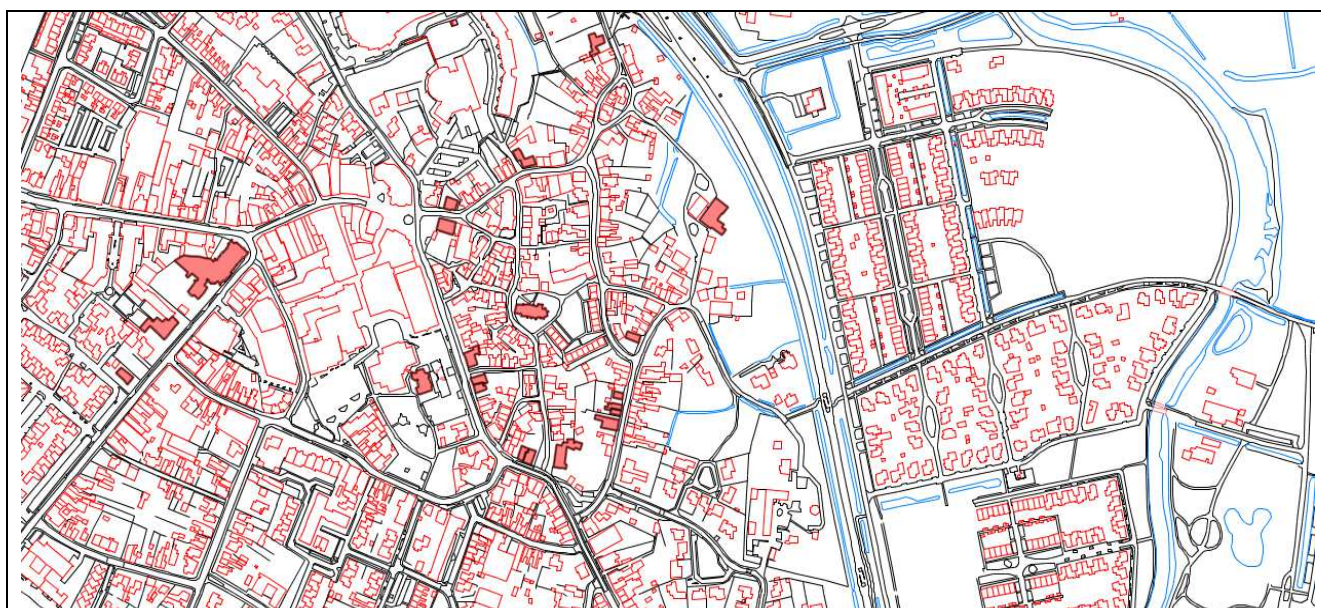
	Rijks- Nr:	Adres:		Plaats:	Naam:	Foto:
1	9916	A Ten Catestraat	25	Borne	Kipshoes (galerie Polder)	
2	527954	Albergerweg	19	Zenderen	Erve Bekman (gehele complex) Boerderij	
3	527052					
4	527955					
5	507919	Bartelinkweg	2	Hertme	Erve Bartelink (gehele complex) Boerderij	
6	507920					
7	507921					
8	9917	Bartelinkweg	2	Hertme	Pastorie/schuilkerk	
9	9918	Ennekerdijk	11	Borne	Bussemakerhuis	
10	507908	Ennekerdijk	13-17	Borne	Synagoge complex (gehele complex)	
10	507908		13-17	Borne	Synagoge complex (gehele complex)	
11	507909		13		Vml. Schoolmeesterswoning	
12	507910		15		Vml. School	
13	507911		Bij 15	Borne	Vml. Ritueel Badhuis	

14	9919	Ennekerdijk	17	Borne	Vml. Synagoge	
15	9921	Ennekerdijk	31	Borne	Doopsgezinde kerk	
16	9922	Grotestraat	120/ 122	Borne	Spanjaardshuis	
17	507924	Grotestraat	138/ 140	Borne	Dubbel woonhuis	
18	507925	Grotestraat	144	Borne	Voormalig Postkantoor (thans makelaarskantoor)	
19	507926	Grotestraat	167	Borne	Villa Elisabeth (Dorset Mansion House)	
20	507922	Stationsstraat	1	Borne	Kerk en pastorie (complex)	
21	507923				Pastorie St. Stephanus	
22	9920	Grotestraat	207		St. Stephanuskerk	

23	9923	Koppelsbrink	30	Borne	Woonhuis (oorspr. Oude Pastorie)	
24	9924	Koppelsbrink	32	Borne	Klopjeswoning	
25	9938	Lodiek Landen	Bij 1	Hertme	Vakwerkhuis ('t Spookhuis)	
26	9925	Loodijk	2	Borne	Erve Klein Olthof	
27	9926	Marktstraat	3	Borne	Notarishuis	
28	9927		3a		Aanbouw bij Notarishuis	
29	9928	Marktstraat	27	Borne	Tusveldhuis	
30	9931	Marktstraat	4	Borne	Hulshoffhuis	

31	527731	Meijershof	4	Borne	De Meijershof (complex)	
32	526231				Boerderij met Potstal	
33	527732				Wagenloods	
34	507927	Oude Deldensestr.	21	Borne	Woning met koetshuis	
35	9929	Oude Kerkstraat	2	Borne	N.H. Kerk	
36	9930				N.H. Kerktoren	
37	9933	Stationsstraat	5	Borne	Voormalig St. Johannesschool annex klooster	
38	507928	Stationsstraat	9	Borne	Voormalig Badhuis	
39	9934	Stationsstraat	74	Borne	Huize Meyling	

40	9932	Twijnerstraat	Ong.	Borne	Israëlitische Begraafplaats	
41	9935	Veldhuisweg	1	Hertme	Driebeukige vakwerkschuur	
42	507912	Zenderensestr.	2	Zenderen	Boerderijcomplex	
43	507913			Boerderij		
44	507914			Dubbele schuur		
45	507915			Korenspieker		

Situatie: rijksmonumenten centrum Borne

Opmerking:

De website www.monumenten.nl bevat nadere informatie over Rijksmonumenten. Onder andere kan via deze website, via een digitale kaart, gezocht worden naar de locatie van een rijksmonument

Gemeentelijke Monumenten:

Nr:	Adres:		Plaats:	Naam/type:	Foto:
1	Aanslagsweg / Grotestraat	53/129	Borne	Dubbele woning	
2	Azelosestraat	50/52	Borne	Dubbele woning	
3	Brinkstraat	13/15/17	Borne	Woningblok (3 woningen)	
4	Brinkstraat	16	Borne	Woning/bedrijf	
5	Brinkstraat	35/37	Borne	Woning	
6	Brinkstraat	6	Borne	Winkel/woning	

7	Deldensestraat	5	Borne	Herenhuis	
8	Deldensestraat	7	Borne	Herenhuis	
9	Dorsetplein	3	Borne	De Keizerskroon	
10	Ennekerdijk	10	Borne	Voormalig Sint Josephgebouw	
11	Ennekerdijk	38	Borne	Het Oude Schip	
12	Ennekerdijk	9	Borne	Roeselinghuis	
13	Esstraat	3	Borne	Pand scouting St. Martina	

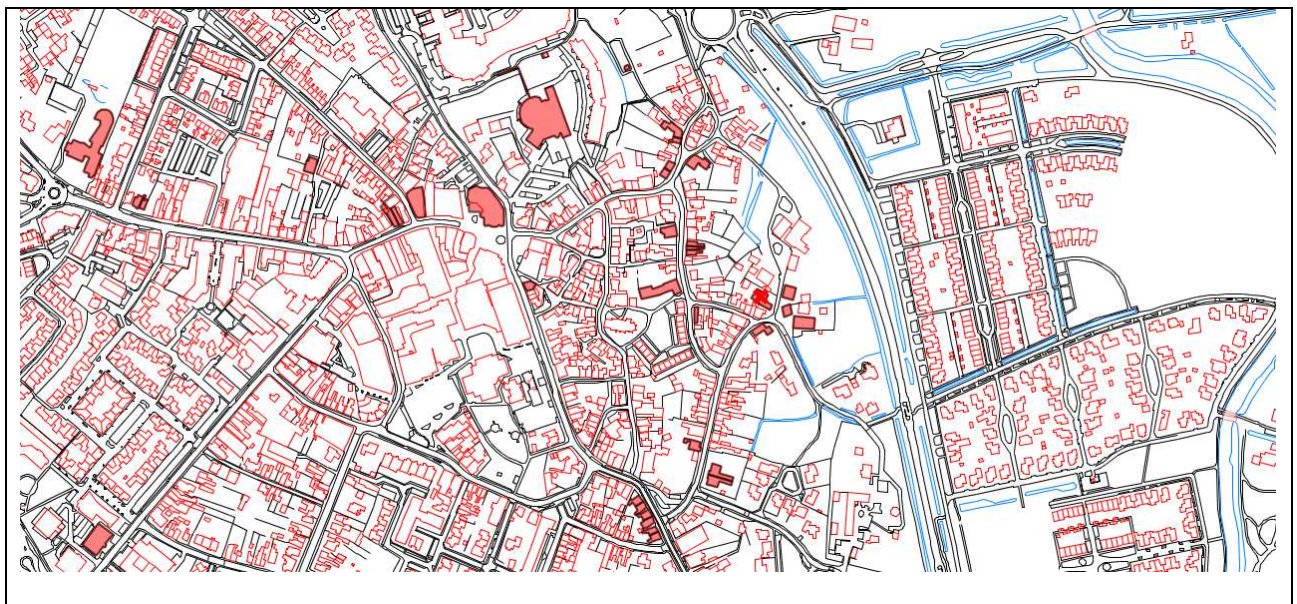
14	Grotestraat	131/133	Borne	Dubbele woning	
15	Grotestraat	135/137	Borne	Dubbele woning	
16	Grotestraat	172	Borne	Pand bakkerij Immerman	
17	Grotestraat	176/178	Borne	Dubbele winkel/woning	
18	Grotestraat	246/248	Borne	Huis van Vledder	
19	Grotestraat	260	Borne	Het Koetshuis	
20	Grotestraat	262	Borne	Het Witte Huis	

21	Grotestraat	264	Borne	Herenhuis	
22	Hertmerweg	27	Hertme	R.K. St. Stephanuskerk	
23	Koppelsbrink	(ong.)	Borne	Mariakapel	
24	Koppelsbrink	44/46	Borne	Woning	
25	Koppelsbrink	50/52	Borne	Vrml. Arbeiderswoningen	
26	Koppelsbrink	8	Borne	Huis Homan	
27	Markstraat	23	Borne	Vrml. Pastorie Herv. Gemeente	

28	Meijershof	1/3	Borne	De Oude Smederij	
29	Meijershof	2	Borne	Klompenmakershuis	
30					
31	Oude Almeloseweg	(ong.)	Borne	Gem. begraafplaats	
32	Oude Kerkstraat	4	Borne	Kosterij	
33	Potkampstraat 2 / Grotestraat		Borne	o.a. De Harmonie	
34	Prins Bernhardlaan	23	Borne	Het dokter Stomphuis	
35	Stationsstraat	37	Borne	Vrml. Bedrijfspan Spanjaard	

36	Stationsstraat	52/54	Borne	Dubbele woning	
37	Watertorenstraat	13	Borne	Erve Mösselboer	
38	Watertorenstraat	28	Borne	Watertoren	

No. 30 was Meijershof 4 (complex de Meijershof) en is op 18-8-2003 aangewezen als Rijksmonument

Situatie: gemeentelijke monumenten centrum Borne

Uitbreiding d.d. 20 september 2005 (objecten buitengebied):

Num mer:	Adres:	Plaats:	Naam/type:	
B01	Aalderinksweg 2	Hertme	Erve de Greve	
B02	(bij) Aalderinksweg 2	Hertme	Theekoepel Erve de Greve	
B04	Albergerweg 17	Zenderen	Erve Oude Egberink	
B05	Burenweg 70	Borne	Erve De Lemerij	
B06	Hedeveldsweg 11	Borne	Erve Engberink – Broekhuis	
B07	(bij) Deurningerweg 1/3	Borne	Erve Wildijk	
B08	Hilbertsweg 2	Zenderen	Erve Hilbrink	
B09	Albergerweg 22	Zenderen	Erve Egberink of Eymink	

B10	Piepersveldweg / hoek Veldhuisweg (ongenummerd)	Hertme	Pompstation Spanjaard	
B11	Zeilkerweg 1	Zenderen	Boerderij 'De Zeilker'	

Het oorspronkelijke nr. B03 is tijdens aanwijzingsprocedure afgebroken

B05: a.g.v. een grenswijziging is dit object per 1-1-2010 overgegaan naar gemeente Hengelo

B07: bij collegebesluit d.d. 10-7-2012 (12int01157) is akkoord gegaan met een sloopvergunning en is de monumentenstatus ingetrokken

B11: vernummerd naar Zeilkerweg 1 (was Lidwinaweg 46B)

februari 2016 © Gemeente Borne

Bezoekadres: Rheineplein 1, 7622 DG Borne
Postadres: Postbus 200, 7620 AE Borne

www.borne.nl

G E M E E N T E B O R N E